

DARBININKAS

Vol. LXXXIII, Nr. 43
Lapkritis - November 6, 1998 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Spalio 29 d.** Vilniuje oficialiai atidarytas elektrotechnikos koncerno ABB Lietuvos biuras. Įkurtuvėse dalyvavo vienos didžiausių pasaulio korporacijos ABB prezidentas Goran Lindahl. 2 tūkst. kv. metrų pastate dirbs dvi bendrovės - "Asea Brown Boveri", užsiimančios ABB produkcijos prekyba, bei "ABB Technika", teikiančios elektros montavimo, ventiliacijos, kuro paskirstymo, mobiliojo ryšio ir pramoninių procesų automatizavimo sistemas. ABB koncernas Lietuvoje savo veiklą pradėjo 1992 metais.

- **Lietuvių kompozitoriaus** Broniaus Kutavičiaus naujausia muzika skambės Danijos mieste Odensėje. Net septyni jo kūriniai įtraukti į kasmetinio muzikos festivalio "Muzikos derlius '98" programą. Lapkričio 4-8 dienomis vyksiančiame festivalyje bus atliktas B. Kutavičiaus keturių dalių ciklas chorui ir simfoniniam orkestrui "Epitafija praeinančiam laikui". Šiame cikle pagerbtos keturios Lietuvos istorijos datos: Vilniaus įkūrimo, Viliaus universiteto atidarymo, Universiteto uždarymo ir Katedros atšventinimo. Šių lietuvių B. Kutavičiaus opusų atliks ne lietuviai.

- **Lietuvoje pradėta** filmuoti vaidybinė kino juosta "Velnio aritmetika", įamžinanti žydų genocido tragediją. Filmą kuria Lietuvos kino studija ir Jungtinių Amerikos Valstijų kino kompanija "Show Time", jo režisierė - amerikietė Dona Deič.

- **Kauno rajone** esančiame Lapių sąvartyne pradėdami eksploatuoti moderniausi valymo įrenginiai Baltijos šalyse. Valymo įrenginių statybos išlaidas - 2 milijonus litų - padengė Danijos aplinkos apsaugos ministerija kartu su Vyriausybe bei Kauno miesto savivaldybe. Į jau ketvirtį amžiaus šalia Kauno veikiančią Lapių sąvartyną kasmet atgabenama per 100 tūkst. tonų įvairių atliekų. Iki šiol visi nešvarumai ir cheminės atliekos su vandeniu nutekėdavo į Marilės upelį, po to - į Nerį. Dabar užterštas vanduo vamzdžiais pateks į baseiną, kur, pratekėjęs pro filtrus, bus biologškai išvalomas.

- **Prezidento Valdo Adamkaus** įgaliojtas užsienio reikalų viceministras Jonas Rudalevičius atstovauja Lietuvai šiomis dienomis Ankaroje ir Stambole vykstančiuose oficialiuose renginiuose, skirtuose Turkijos 75-osioms metinėms pažymėti.

- **Spalio 28 d.** vakare į Lietuvą atvyko NATO pajėgų Europoje vyriausiosios būstinės (SHAPE) partnerystės koordinavimo centro direktorius generalmajoras Ton Kolsteren. Josusitikimai su Lietuvos pareigūnais, vyko spalio 29 - 30 dienomis. Vizito tikslas - plačiau susipažinti su Lietuvos dalyvavimu tarptautinėje programoje "Partnerystė taikos labui".

- **Nyry lapkričio 1 dienos** Strasbūre, Europos žmogaus teisių teisme pradėjęs dirbti Pranas Kūris tikisi, kad Lietuvoje šiuo metu įgyvendinama teisinės sistemos reforma padės išvengti piktnaudžiavimų teismuose.

VALDAS ADAMKUS APDOVANOJO LIETUVOS BIČIULIUS

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus įteikė apdovanojimus Lietuvai nusipelnusiems JAV politikams ir visuomenės veikėjams.

Iškilmingos ceremonijos Lietuvos ambasadoje Washingtono metu už ilgametę paramą Lietuvos reikalams aukštais Lietuvos valstybės apdovanojimais, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinais, buvo pagerbti Jungtinių Amerikos Valstijų Atstovų Rūmų nariai Baltijos sambūrio nariai Gerald B. H. Solomon ir Christopher Cox, buvęs Atstovų Rūmų narys Bill Sarpalius. Priimdami apdovanojimus, JAV Kongreso nariai priminė susirinkusiems apie lietuvių tautos pasiryžimą, kovojant už savo valstybės laisvę ir nepriklausomybę. "Remsime Lietuvą iki tol, kol Lietuva taps NATO nare", - pažadėjo Atstovų Rūmų narys Gerald Solomon.

Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinu apdovanotas žymus lenkų išeivijos veikėjas, buvęs Laisvosios Europos Radijo laidų lenkų kalba redakcijos vadovas Jan Nowak. Už nuopelnus Lietuvos vals-

Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinu apdovanojamas žymus lenkų išeivijos veikėjas Jan Nowak

Vaidos Kelerienės nuotr.

tuvos ir Lenkijos ryšiais. Jo mąnymu, 19 a. lietuvių ir lenkų tautas vienijęs šūkis "Už mūsų ir jūsų laisvę" šiandien įgauna naują prasmę, Lenkijai remiant Lietuvą, siekiant jai tapti pilnateise transatlantinės bendrijos nare. Jan Nowak pažadėjo negailėti asmeninių pastangų šiam tikslui pasiekti.

Už nuopelnus Lietuvos vals-

tybei, propaguojant palankų jos įvaizdį JAV žiniasklaidoje ir paramą Lietuvos nepriklausomybei Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino medaliu buvo apdovanotas spaudos apžvalgininkas Cord Meyer.

Lietuvos ambasados
Washingtono
Informacijos ir spaudos
skyrius

Valdas Adamkus teikia apdovanojimus

Vaidos Kelerienės nuotr.

LIETUVOS KREPŠINYJE DAUGIAUSIAI UŽDIRBA "ŽALGIRIO" LEGIONIERIAI

Remdamasi neoficialiais duomenimis, "Respublika" paskelbė dešimt daugiausiai Lietuvoje uždirbančių krepšininkų. Trys Kauno "Žalgirio" legionieriai, pasak "Respublikos",

uždirba nuo 400 iki 250 tūkst. USD per sezoną, o lietuviai žaidėjai nuo 150 iki 30 tūkst. USD. Trys Vilniaus "Lietuvos ryto" žaidėjai uždirba nuo 70 iki 30 tūkst. USD. Oficialių duomenų

apie krepšininkų uždarbius nėra. Tik Kauno "Žalgiris" yra paskelbęs, kad klubo biudžetas yra 5 mln. litų. Vilniaus "Lietuvos ryto" biudžetas - apie 1 mln. litų.

R

RUSAI INVESTUOJA Į BUTUS VILNIUJE

Vilniuje butus ėmė supirkinėti turtingi Rusijos piliečiai. Verslininkai iš Saratovo, Tiūmenės bei kitų kraštų perka prabangiuosius butus ir namus. Tai pastebėjo nekilnojamojo turto ekspertai. Pasak nekilnojamojo turto prekybos agentų, butų ir namų pirkkliai iš Rusijos yra išrankūs ir priekabūs. Jie žino, ko nori ir ką gali išsigyti, pavyzdžiui už 800 tūkst. litų. Rusijos piliečiai turi teisę išsigyti Lietuvoje nekilnojamojo turto. Pasak agentų, turtingi Rusijos verslininkai neketina nuolat gyventi Lietuvoje, tačiau tiesiog nori

apsidrausti nuo Rusiją ištikusios ekonominės krizės padarinių. Specialistai teigia, kad butų pirkkliai iš svetur neturi jokios įtakos nekilnojamojo turto kainų kilimui.

LR

PREMIJA LIETUVOS POETUI

Taline buvo paskirtos prestižinės Baltijos Asamblėjos premijos, Literatūros premija skirta lietuvių poetui Sigitui Gedai, meno premija - estų kompozitoriui Erkk Sven Tuur, mokslo

apeigos", "Is jotvingių akmens", taip pat operos poemos "Strazdas - žalias paukštis". Premijos turėtų būti įteiktos šiemet lapkričio pabaigoje per Baltijos Asamblėjos sesiją.

LR

JAV KONGRESAS SKIRIA PINIGŲ BALTIJOS VALSTYBĖMS

105 JAV Kongresas praėjusią savaitę priėmė valstybės finansinių išlaidų įstatymą, kurio sudėtinė dalis yra vadinamasis Europos saugumo aktas. Pagal šį aktą Lietuva, Latvija, Estija, Rumunija ir Bulgarija įvardijamos, kaip tinkamos gauti pagalbą ir kuo anksčiau būti pakviestos visateisėmis narėmis į NATO. Finansinių išteklių įstatyme numatyta skirti 15.3 mln. USD Baltijos valstybėms kiekvienai po lygiai. Tai yra mažiau už pernykštę - 18 milijonų USD paramą, bet daugiau nei siūlė

Bill Clinton administracija - 12.3 mln. USD. Lietuva, beje, pageidautų, kad pinigai Baltijos valstybėms būtų skiriami, atsižvelgiant į gyventojų skaičių. Kita vertus, kongresmenas iš Oregono Peter DeFazio abejoja, ar Atstovų rūmų nariai išgiliojo šį dokumentą. Jo nuomone, jie net nepakeltų šio beveik 4000 puslapių, 20 kg sveriančio ir pusmetrio storio dokumento. Washingtono manoma, kad šis dokumentas yra demokratų ir respublikonų kompromiso pavyzdys.

LR

KULTŪROS CENTRAS NOBELIO PREMIJOS LAURĖATO TĖVONIJOJE

Nobelio premijos laureatas Czeslaw Milosz, atgavęs nuosavybės teises į tėvų sodybos sklypą, nutarė jas perleisti Lietuvoje įsikūrusiam Czeslaw Milosz gimtinės fondui. Kėdainių rajone Šateinių kaime prie Isos upės slėnio yra išlikęs vienintelis pastatas - svirnas, kuriame sovietmečiu buvo pašarų sandėlis. 1999-ųjų vasaros pradžioje šiame svirne turėtų būti įkurtas nuolat veikiantis mokslo ir meno centras. Svirno rekonstrukcijos projektą atliko Algimantas Kančas, šiais metais pripažintas geriausiu Kauno krašto architektu. Statybos darbus atlieka Kėdainių bendrovė "Vikonda". Pastato rekonstrukciją finansuoja bendrovė "Lifosa". Czeslaw Milosz bičiulis Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus sutiko būti poeto gimtinės atstatymo garbės rėmėju.

Dar šios vasaros viduryje griuvėsius primenantis statinys buvo apaugęs krūmais ir pilnas šiukšlių. Ne be sodybos atstatymo entuziastų iš Kauno pastangų aplink svirną jau neliko prilipdytų įvairių sandėliukų ir betvarkių krūmynų. Rekonstruotas svirnas bus trijų aukštų. Pastogėje įrengtuose nedideliuose kambariuose galės gyventi svečiai. Pietiniame svirno gale pastogėje bus įrengtas didesnis kambarys, kuriame galės apsisototi Czeslaw Milosz. Mažas būdamas poetas mėgo žiūrėti į Kėdainių bažnyčios bokštus ir Isos slėnį, kurie matosi pro šio kambario langelį. Iš pradžių buvo minčių atstatyti Milosų dvaro sodybą, kuri neišliko. Tačiau ikonografinės medžiagos nėra, o gyvenamajame name būtų sunkiau įgyvendinti kultūros centro idėja.

LR

VYRIAUSYBE PASITIKIMA VIS LABIAU

Vyriausybės užsakymo sociologinio tyrimo duomenimis, ministro pirmininko Gedimino Vagnoriaus Vyriausybę remia beveik pusė Lietuvos gyventojų. Šios vyriausybės pakeitimo nenori 43.7 % apklaustųjų, 33.3 % pakeitimo norėtų, o 23 % apklaustųjų neturi nuomonės šiuo klausimu. Per metus pritariančiųjų šiai vyriausybei padaugėjo 4.9 %, o nepritariančiųjų sumažėjo 6 %. Apklausą rodo, kad Gedimino Vagnoriaus vyriausybę remia įvairių politinių pažiūrų žmonės. Jai prita-

ria 79.7 % konservatorių šalininkų, 60.8 % - krikščionių demokratų šalininkų, 56.7 % Centro sąjungos šalininkų, 46.6 % socialdemokratų šalininkų ir 28.1 % LDDP šalininkų. Sprendžiant iš partijų reitingų spalio mėnesį, didžiausią Gedimino Vagnoriaus rėmėjų grupę sudaro už Centro sąjungą, antri - konservatorių šalininkai. Toliau pagal gausumą rikiuojasi krikščionių demokratų, socialdemokratų ir LDDP šalininkai.

LA

PENSININKAMS NUMATOMOS LENGVATOS

Lietuvoje šiuo metu yra įregistruota apie 1 milijoną automobilių. Per metus vidutiniškai 10 - 15 % šių automobilių patenka į autoavarijas. Kelių policijos duomenimis apie 140 tūkst. automobilių turi pensinio amžiaus žmonių. Latvijoje ir Estijoje prieš privalomąją civilinės atsakomybės draudimą labiausiai protestavo pensininkai. Lietu-

vos vyriausybė yra numachičiusi surengti reklamą kampaniją, kuriai skirs 160 tūkst. litų. Taip pat numatyta, kad pensininkai ir invalidai įmokas mokės kas tris mėnesius ir gaus nuolaidas iki 50 %. Visos draudimo įmokos bus pervedamos į Lietuvos motorinio biuro išdą, iš kurio ir bus atlyginama žala nukentėjusiems.

LR

BADO DIETA

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija apskaičiavo minimalų gyvenimo lygį, kuris šiuo metu yra 204 litai per mėnesį. 122 litai iš jų tenka maistui. Maisto produktų rinkinyje didžiausią dalį sudaro duonos produktai - 30.6 litu, pienas ir jo produktai - 29 litai, mėsa ir

mėsos produktai - 25.5 litu. Mažiausias pajamas gaunantis žmogus, pagal šiuos skaičiavimus, daržovėms, žuviai, kiaušiniams galėtų skirti tik po 4.5 - 6 litus per mėnesį. Minimalus gyvenimo lygis skaičiuojamas tik socialinių išmokų mokėjimui. Tačiau statistikos duomenimis, tokio dydžio pajamas gauna apie 19 % Lietuvos gyventojų.

LA

Melo detektorius: ne tik filmuose, bet ir Lietuvoje

Vadovybės apsaugos departamento (VAD) vieno iš maždaug 15 kv m kabineto raktus turi ir ten įeina tik keli žmonės. Šioje neakninančiai baltai išdažytoje, geltonu linoleumu išklotoje, užkaltais langais vėsioje patalpoje stovi keli seifai ir stalas. Jame ir įmontuotas melo detektorius. JAV firmos "Lafayette instrument company" pagamintas lietuviškas melo detektorius dar vadinamas "statesmanu". Juo tikrinamas asmuo sodinamas ant paprastos, bet nepatogios (tai patvirtino ir VAD pareigūnai, tą patyrė ir šių eilučių autorė) kėdės, per krūtinę ir juosmenį apjuosiamas dvejom "dumplėmis" – kvėpavimą fiksuojančiais prietaisais, dešinė aprišama beveik tokiu pat, kokiu matuojamas kraujospūdis, matuokliu, prie dviejų tos pačios rankos pirštų prisegami elektrodai, kurie fiksuoja prakitavimą. Belieka laukti, kol pradės ziršti filmavimo kamera ir VAD pareigūnai ims žerti klausimus. Pavyzdžiui, ar esate davęs n dydžio kyšį, ar turite skolų, ar gyvenate tik iš algos... Ar žiūrėte muilo operas, neklausia. Nors gali. Nedrįskite prisipažinti – melo detektorius pieštukai, kurie braižo žmogaus reakcijos diagramas, susierzins. Gali šoktelti prakitavimo linija. Arba imsite tankiau kvėpuoti. VAD pareigūnams kils įtarimas. Tačiau testams įtakos gali turėti ir kiti dalykai. Pavyzdžiui, jeigu žinodamas, kad teks sėsti į melo detektoriaus kėdę, žmogus save ramino kava, mažai miegojo, nervinosi, ima veikti atitinkami dirgikliai.

Seimo kancleris – už, Seimo kontrolierius – prieš

Seimo kontrolierius Julius Jasaitis vieninteliu Lietuvoje nuo 1992 m. esančiu melo detektoriumi ėmė domėtis vasarą, po to, kai Krašto apsaugos ministerijos vadovybė karininkams išdalijo specialias anketas. Jose buvo reikalaujama nurodyti daug intymių duomenų ne tik apie save, savo šeimą, bet ir apie 15 metų senumo draugus. Užpildžiusiems tokią anketą dar reikia pasirašyti, kad neatsisako tikrintis melo detektoriumi. Atsisakiusiems gali būti taikomi įvairūs pareiginiai apribojimai arba grėsti atleidimas iš darbo. Seimo kontrolieriui parūpo, kokiais teisės aktais remiantis Lietuvoje žmonės tikrinami melo detektoriumi. J. Jasaitis tvirtina sužinojęs, kad šiuo prietaisu šalyje žmonės tikrinami neteisėtai.

Seimo kancleris Jurgis Razma mano kitaip. Liepos pradžioje įvairioms teisėsaugos institucijoms jis išsiuntinėjo raštą, kad "pradėti naudoti melo detektorių galima ir nesant specialių įstatymų – tam pakaktų ir atitinkamų ministrų įsakymų".

VAD Kadru atrankos ir kontrolės skyriaus viršininkas Vytautas Saldžiūnas – vienas iš trijų specialistų, kurie dirba melo detektoriumi. V. Saldžiūnas įsitikinęs, kad šiuo Seimo kanclerio raštu galima remtis legalizuojant pareigūnų lojalumo tarnybai tikrinimą melo detektoriumi. Pareigūno manymu, susirūpinimą melo detektoriumi nulėmė KAM darbuotojų, kuriuos ketina patikrinti šiuo prietaisu, išgastis.

V. Saldžiūnas pabrėžė, kad nė vienas iš maždaug 40 žmonių, kurie nuo 1992 m. yra patikrinti melo detektoriumi (J. Jasaičio teigimu, jų yra 56), ne-

Sniegė Balčiūnaitė

buvo verčiamas tai daryti. Nėseniai kabineto, kur stovi melo detektorius, palubėje įmontuota viintelė vaizdo kamera, todėl į melo detektoriaus kėdę sodinami asmenys pradėti filmuoti. Visos kasetės saugomos. Vaizdo kamera, pasak V. Saldžiūno, apvylė tik kartą – buvo brokuota juosta.

Melo detektorių V. Saldžiūnas siūlo vadinti teisybės patvirtintoju. Pareigūnas pasakojo, kad aparatas ne tik neteikia informacijos, ar žmogus, atsakinėdamas į klausimus, klysta, bet ir nelenda į jo sielą. "Mums svarbi užfiksuota žmogaus reakcija: kaip, jam atsakinėjant į klausimus, kinta pulsas, kvėpavimo dažnumas, prakitavimas, kraujospūdis. Jeigu tikrinimo metu šie rodikliai ima sparčiai kisti, aiškinamasi, kodėl", – sako VAD specialistas. Jis patikino, kad pareigūnų lojalumą tarnybai tikrinti melo detektoriumi yra pigiau nei rinkti jo dosjė – šiuokart nereikia rašyti pažymų, gaišti laiko renkant informaciją, bendraujant su pareigūnui artimais asmenimis". VAD laikinai einantis direktoriaus pareigas Ugnius Miniata sakė, jog pareigūnų tikrinimas melo detektoriumi esąs humaniškesnis būdas – čia žmogus pats apie save pasakoja, o ne kiti renka apie jį informaciją.

Seimo kontrolierius susirūpinęs

J. Jasaitis "Lietuvos aidui" išsakė savo nuogastavimus dėl melo detektoriaus. Pasak jo, nėra jokių įrodymų (nežinoma, kur melo detektoriaus garantija), kad prietaisas veikia patikimai, jis techniškai tvarkingas. "Ar jis teisėtai išvežtas iš Kanados (o gal ir iš kitos šalies), irgi duomenų nėra", – sakė J. Jasaitis. Jis mano, kad aparatas į Lietuvą greičiausiai patekęs nelegaliai – Kanados lietuviai jį gal įsigijo savo reikmėms, bet paskui perdavė tautiečiams. "Gali kilti tarptautinis skandalas – nuogastauja J. Jasaitis, – nes šių prietaisų įvežimas iš šalies, kurioje jie gaminami, yra griežtai kontroliuojamas". Seimo kontrolierius ypač abejoja, ar detektorius – vis dar patikimas. Jo būklės nėra tikrinusi jokia Lietuvos ar užsienio institucija. Tai pripažino ir VAD direktorius A. Pečkys. Pasak J. Jasaičio, jam iki šiol nepateiktas melo detektoriaus techninis pasas. "Todėl nežinia, kaip jį veikia aplinka: temperatūra, triukšmas, kiti reiškiniai".

Seimo kontrolieriaus teigimu, ne visi VAD pareigūnai nori būti tikrinami šiuo prietaisu. Ne vienas yra prisipažinęs, jog tikrinimo metu jis patyręs psichologinių nepatogumų. "Gal aparatas kenksmingas sveikatai? – spėlioja Seimo kontrolierius. - Kiek žinau, tokie tyrimai neatlikti". Neaišku, ar melo detektoriumi dirbantys žmonės turi įgūdžių ir patirties, ar atitinka tokiems specialistams keliamus reikalavimus.

J. Jasaitis sako, jog melo detektoriumi gali būti ir piktnaudžiaujama. Jis nepateikė faktų, tačiau tvirtino turįs informacijos, kad detektorius buvo naudojamas tikrinant ne tik VAD darbuotojus. "Prokurorai norėjo patikrinti kelis įtariamuosius padarius nusikaltimą. Tikėjosi sužinoti, ar laikyti tardymo izoliatoriuje asmenys tardomi sako tiesą. Dalis tų žmonių melo detektoriumi buvo tikrinami jų pačių reikalavimu, nes norėjo įrodyti, kad tikrai nemeluoja. Prokurorai tam pritarė", – sakė Seimo kontrolierius. Jis susirūpinęs štai kuo: VAD išleido įsakymą melo detektoriumi patikrinti kiekvieną departamento darbuotoją, tačiau vieniems teko šį išbandymą atlaikyti (kitiems net ne viena

kartą), o tretiems pavyko jo išvengti. Seimo kontrolieriui į šį klausimą niekas neatsakė.

Dovana ar paskolintas?

Melo detektorių į Lietuvą pristatė Kanados lietuviai, kuriems atstovavo Kostas Rimša. Tas pats asmuo, kuris netrukus į Lietuvą žada atgabenti ir daugiau melo detektorių. Ar aparatas Lietuvai buvo padovanotas, ar paskolintas, žino ne visi VAD vadovai. "To reikia teirautis tuometinio Apsaugos skyriaus vadovo Artūro Skučo", – patarė V. Saldžiūnas ir priminė, kad dabartinė prietaiso paskirtis – tik patikrinti pareigūno lojalumą tarnybai. V. Saldžiūnas tvirtino, jog tai padeda apsaugoti nuo galimo jų šantažo. Kai kurie melo detektoriumi tikrinti pareigūnai prieš aparatą buvo sodinami ir kelis kartus. Beje, porą kartų melo detektoriumi buvo tikrinamas žinomas lengvaatletis Virginijus Alekna, kuris dirba VAD.

V. Saldžiūnas sakė, kad duomenų, gautų asmenis tikrinant šiuo prietaisu, saugoti nesąprasmės. Jeigu kuris nors pareigūnas tikrinant sukeltų įtarimą, kad ką nors slepia arba meluoja, jo duomenys išliktų, kad viską būtų galima kruopščiai patikrinti. Dabar medžiaga po patikrinimo atiduodama VAD direktoriui, o vėliau sunaikina-

ma. Iki šiol, kaip tvirtino V. Saldžiūnas, asmenų tikrinimas šiuo aparatu nėra protokoluojamas. Pareigūno žodžiais, tai nedaroma, nes nenumatyta tvarka.

V. Saldžiūnas dirbti melo detektoriumi pirmą kartą kursuose mokėsi vos tik Lietuvoje šis aparatas atsirado. Poros mėnesių kursų vedė specialistai iš Kanados. Tvirtinama, kad juos surado šioje šalyje gyvenantys tautiečiai. "Tada buvo apmokytą daug žmonių, – prisiminė V. Saldžiūnas, – tačiau dabar dirba tik trys". Kiti dviejų savaitių kursai vykę šiemet. Dirbti melo detektoriumi lietuviams mokė lenkai. V. Saldžiūnas tvirtino, jog norintiems dirbti šiuo aparatu neužtenka išmokyti jį įsijungti, būtinos psichologijos žinios, reikia išmanyti tardytojo darbą, žmogaus fiziologiją.

Gelbėjo prokuroras

Kartais į melo detektoriaus kėdę sodinami ir ne VAD pareigūnai. Tokia pagalba prokuratūrai buvo suteikta tik kelis kartus, gavus oficialų prašymą. V. Saldžiūnas paminėjo pavyzdį, kai šiuo aparatu buvo nuspręsta patikrinti tardymo izoliatoriuje ilgai sėdėjusį įtariamąjį. Prokurorams atrodė, kad melo detektorius – viintelė išėitis, nes kitokių tiesioginių įrodymų, jog tas žmogus padarė nusikaltimą, jie neturėjo. Įtariamąjį tikrinant

dalyvavo jo advokatas.

Pirmą kartą aparatas buvo įjungtas, kai reikėjo patikrinti vieną tuometinio Apsaugos skyriaus darbuotoją. Buvo įtariama, kad jis ginklą ne pametė, kaip tvirtino, o pardavė. "Bet taip ir nepaaiškėjo, ar meluoja", – sakė pašnekovas.

Angelas sargas

Melo detektoriaus svarbą pradedą suprasti ir Lietuvos privačių saugos tarnybų vadovai ir gyventojai. VAD skyriaus viršininkas tvirtino kartais sulaukęs skambučių, kai žmonės už tam tikrą kainą prašo leidimo pasinaudoti melo detektoriumi. Jie įsitikinę, kad taip išspręs savo problemas.

Yra ir faktų, kad šis aparatas žmonių angelu sargu tampa ne tik filmuose, bet realime gyvenime. Melo detektorių istorijoje užfiksuota nef ir keletas sensacingų atvejų. Pavyzdžiui, pagrindinis įtariamasis Švedijos premjero Olofo Palmės nužudymo byloje buvo taip pat patikrintas šiuo prietaisu ir pripa-

žintas nekaltu.

V. Saldžiūno duomenimis, viena firma jau ruošiasi pradėti platinti rusiškus prietaisus. Beje, pareigūnas nėra įsitikinęs, kad melo detektoriumi galėtų dirbti privačios struktūros. Šie aparatai į privačias rankas nepatenka net JAV, kur jie labai populiariūs, o jų parodymai galioja teismuose. "Šie prietaisai turi būti tam tikrų valstybės įstaigų žinioje", – sakė mūsų pašnekovas. Gal todėl jie masiškai negaminami, jų negali įsigyti kiekvienas panorėjęs. Pareigūnai neatmeta galimybės, kad šiuo aparatu pradėjus tikrinti tardymo izoliatoriuose teismo sprendimo ilgai laukiančius žmones, ne vieną iš jų būtų galima nuteisti arba išteisinti greičiau. Melo detektorius galima būtų naudoti atskleidžiant ir kai kuriuos nusikaltimus. V. Saldžiūno tvirtinimu, Lietuvoje melo detektorius labai praverstų tiriant vaikų seksualinio prievartavimo faktus. Tokiam tikslui prietaisas labai dažnai naudojamas ir Vakaruose. LA

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINE-RA A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunuoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiektis su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, migracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P' way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

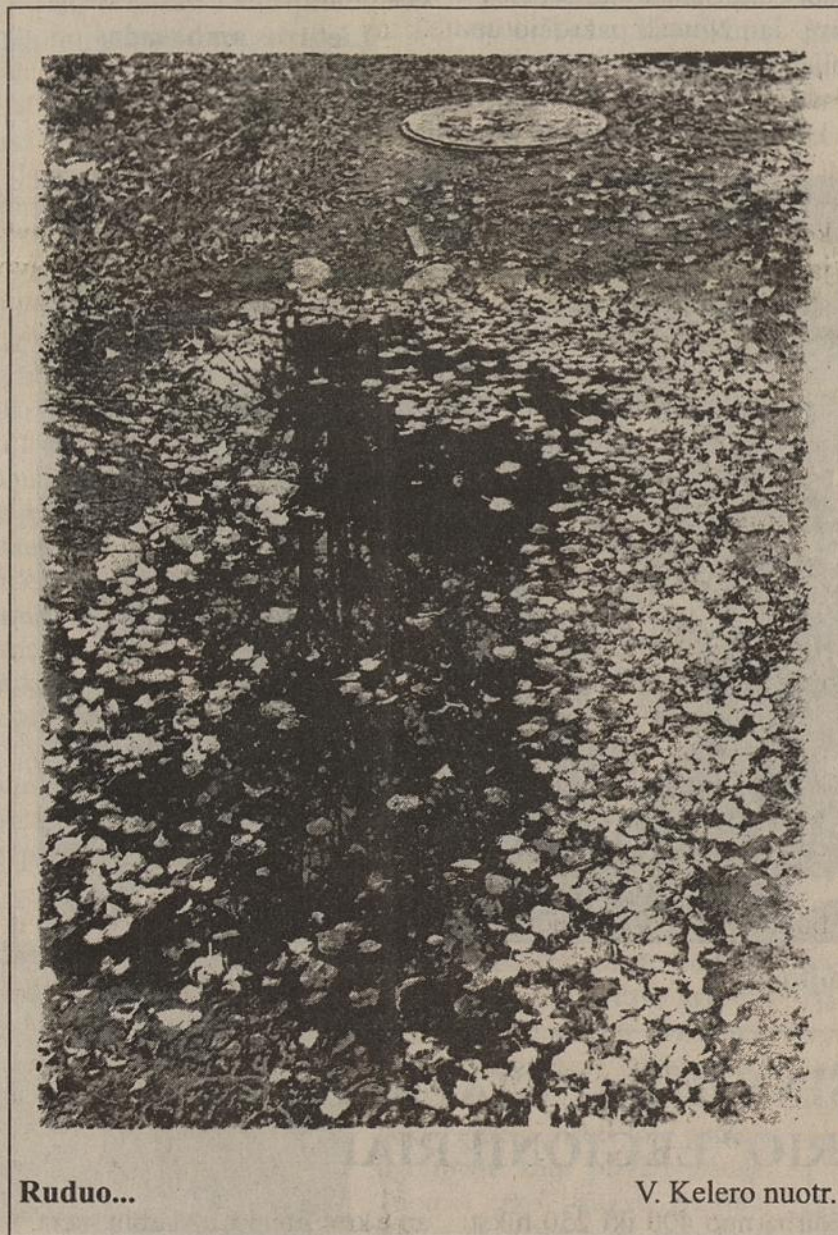
BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigų kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Ruduo...

V. Kelero nuotr.

Investuotojai įsikurdami tvarko miestą

Vilniuje atidarytas naujas originaliai įrengtas šiuolaikiškas bendros Lietuvos ir Norvegijos įmonės "Pemco kuras" biuras. Įmonė gamina ir prekiauja mašinų alyvomis. Bendrovė Lietuvoje veikia nuo 1994 metų. Perna jį pagamino 33 tūkst. t alyvos, kuri naudojama automobiliams, laivams, pramonės įrengimams. Bendrovė turi alyvų gamyklą Klaipėdoje, dalis produkcijos fasuojama Elektrėnuose, Vilniuje įsikūrusi bendrovės administracija ir prekybos padalinys. 20 % bendrovės gaminių parduodama Lietuvoje - didžiausias pirkėjas "Lietuvos kuras", kita dalis parduodama Baltijos valstybėse, Ukrainoje. Naujojo biuro įrengimas rekonstruotame pastate bendrovei kainavo apie 12 mln. litų. Tame

pačiame pastate įsikūrė ir kitos įstaigos, tarp jų tarptautinės audito bendrovės "PricewaterhouseCoopers" padalinys. R

Kaune - K. Griniaus mokykla

Kauno 44-ajai vidurinei mokyklai suteiktas tarpukario Lietuvos Prezidento Kazio Griniaus vardas. Šia proga spalio 7 d. surengtos iškilmės, kuriose dalyvavo Prezidentas Valdas Adamkus, Kauno miesto meras Henrikas Tamulis, kiti aukšto rango pareigūnai ir garbingi (nukelta į 4 psl.)

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI I VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLE VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

+

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —
Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Pagarba ir gėlės veteranams

Lapkričio 11-oji – Veteranų diena, brangi visam kraštui ir visoms partijoms, nes iš visų visuomenės sluoksnių yra žuvusių už šio krašto demokratinę santvarką ir laisvę.

Lapkričio 11-oji iki 1954 m. Amerikoje tebuvo minima kaip Paliubų diena. Tą dieną 1918 m. sustojo Didysis karas. Dabar jį vadiname pirmuoju, nes išgyvenome ir antrąjį. Paliubų diena buvo skirta prisiminti ano baisaus karo pabaigai ir nepriklausomybės principų laimėjimui. JAV tada suvaicino lemią vaidmenį, o po to karo daug tautų atgavo laisvę ir įkūrė nepriklausomas valstybes. Tarp jų atsikūrė ir nepriklausoma Lietuva. Kai vėliau tautų laisvė vėl imta slėgti ir kai demokratijai vėl grėsė pavojus, iškilo antrasis didysis karas, kuriame JAV didžiausia dalimi prisidėjo, kad dvi šiaurės diktatūros būtų sunaikintos. Liko Sovietų keliamas nerimas, kuris vis reikalavo naujų aukų. Tokių aukų JAV daug neteko Korėjos ir Vietnamo karuose.

Prisiminti vien tiems karžygiams, kurie savo gyvybę paaukojo už šio krašto ir kitų laisvę, pradedant pirmuoju Didžiuoju karu ir dar anksčiau, dabar yra skiriama lapkričio 11-oji, pavadinta Veteranų diena. Visų mūsų širdys tesusikaupia prie kapo žuvusiųjų už žmonijos laisvę ir demokratiją.

Be aukos tų, kurie ją sudėjo ant laisvės aukuro, daug kam ir iš mūsų nebūtų buvę galimybės šio krašto pasiekti ir čia prisiglausti nuo diktatūrų siautėjimo. Mūsų dėkingumas žuvusiems tesiriša su pareiga ištikimybės Amerikai, jos demokratijos idealams ir jos siekimams, kad pasaulyje išsivyratų pilnoji laisvė ir taika.

Naujo visuotinio Didžiojo karo nebuvimas dar nereiškia visuotinės taikos. Vienintelė ir tikra taika yra taika teisingume. Tauta reikalinga daugiau negu taikingų principų, geros valios ir civilizuotų socialinių sistemų. Ji reikalinga kovotojų, kurie yra pasiruošę apsaugai prieš smurtą.

Ir lietuviai turi savo veteranų, kovojusių ar tai Amerikos kariuomenėje, ar tai Lietuvos laisvės kovose. Daugelis nepriklausomybės kovotojų bei įvairių okupacijų partizanų jau pasitraukė iš gyvųjų tarpo.

Reiškiamo pagarbą šio krašto ir savo tautos didvyriams – kovojusiems ir tebekovojantiems. Tikime jų aukos pergale ir prasmingumu. Kiekviena auka atneša savo vaisių. Jei jaunojoje kartoje tautinė sąmonė gyva, ar nebūtų prasminga šio lietuviško atžalyno tautinio gajumo pradžios ieškoti anų pasiaukojusių pavyzdžių?

Kariuomenės paskirtis nėra kurti ginkluotos agresijos strategijos. Kariuomenė yra jėga, tarnaujanti žmonių saugumui ir taikai. Pastaroji, šiuolaikinėje civilizacijoje vis labiau įsigalinti kariuomenės samprata, savaime rodo į būtinumą kareivių sielavados, pajėgios teikti kareiviams dvasinius patarnavimus ir kartu juos auklėti taikos ir žmonių meilės dvasia. Ginkluotųjų pajėgų evangelizacija kartu padeda kareiviams naujai suvokti pačius save ir savo užduotis; evangelizacija kareivių sąžinėse diegia ištikinimą, kad jie nėra tik ginkluoti vyrai savo valstybės interesų tarnyboje, bet pirmiausia ramybės saugotojai ir tvarkdariai.

Štots kariuomenės pobūdis pastaraisiais metais jau daug kartų buvo išbandytas praktikoje. Vadovaujantis nesikišimo į kitos valstybės vidaus reikalus, ar tikriau sakant, vadovaujantis humanitarinės intervencijos principu, tarptautiniai ginkluoti kontingentai saugo konfliktų židiniuose gyvenančius civilius žmones, dalina humanitarinę pagalbą.

Vytauto Vyganto netekus

Antanas Sabalis

Šių metų spalio 13 dieną Dallas, TX, po ilgos ir sunkios vėžio ligos mirė Dr. Vytautas Vygantas. Velionis buvo ypatingas išeivijos veiklos aktyvistas, pasireiškęs savo darbų pasirinkimu, išeivijos gyvenimo įžvalgumu ir išpaudęs žymę ne tik lietuviškoje veikloje, bet ir katalikiškame pasaulyje.

Vytautas Vygantas gimė 1930 m. vasario 17 d. Klaipėdoje, Lietuvos karininko šeimoje. Lietuvoje tai buvo Vytauto Didžiojo metai, aplink visą Lietuvą keliavo jo paveikslas ir daugybė tais metais gimusių buvo pavadinti Vytauto vardu. Bet laisvės laikotarpis tęsėsi neilgai: po dešimties metų įsiveržė sovietiniai barbarai ir Vytautas, kuriam tada buvo jau dešimt metų, gavo pirmąją sovietinę pamoką: jo tėvas buvo internuotas ir vieną sykį per savaitę sūnus Vytautas važiuodavo jo lankyti. Jo paties pasakojimu, tai buvo patys baisiausi jo gyvenimo metai.

Karui su vokiečiais prasidėjus, majoras Vygantas tapo laisvas. 1944 m. šeima pasitraukė į Vokietiją ir, karui pasibaigus, atsidarė Gross Hesepe stovykloje. Ten Vytautas lankė ir 1948 m. baigė lietuvių gimnaziją. Čia jis pradėjo pirmuosius žingsnius moksleivių ateitininkų eilėse ir vėliau išplaukė į tarptautinius katalikų akademikų vandenius. Baigęs gimnaziją, 1948–49 m. Vytautas lankė Babilto universitetą Pinneberge.

1949 m. gale Vygantai atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. Tą pat rudenį Vytautas jau studijavo Brooklyno kolegijoje psichologiją ir ją baigė 1951 metais, gaudamas bakalauro laipsnį. Tada tęsė psichologijos studijas Fordhomo jėzuitų universitete New Yorke ir 1953 m. gavo magistro laipsnį.

Po to Vygantas studijavo Illinois universitete Urbanoje ir 1956 m. gavo psichologijos daktaro laipsnį. Jo specialybė – pramoninė psichologija.

Per visą savo studijų laikotarpį Vytautas Vygantas reiškėsi kaip aktyvus ateitininkas ir Lietuvių Studentų Sąjungos veikėjas. Jis veikė Moksleivių ateitininkų S-gos Centro Valdyboje, buvo vienas iš pagrindinių studentų, 1950 m. suorganizavęs pirmąją MAS stovyklą Amerikoje, nuo 1963 m. – Ateitininkų Federacijos generalinis

Vytautas Vygantas

sekretorius. Studijuodamas New Yorke, buvo pagrindinis "Lituanus" žurnalo anglų kalba steigėjas ir pirmasis jo redaktorius. Šis žurnalas ir dabar tebeina.

Civilinės Aviacijos Skrajūnas

Baigęs pramoninės psichologijos studijas, dr. Vygantas pasiryžo dirbti civilinėje aviacijoje. Tai buvo gerai apgalvotas žingsnis, nes žmonės, kurie dirba privačiose oro linijų bendrovėse, gauna teisę nemokamai skraidyti po visą pasaulį. Vytautas buvo judrus žmogus ir mėgo keliauti, tad ši privilegija jam buvo labai reikalinga. Išstudijavęs American Airlines personalo davinį, dr. Vygantas rado, kad šios oro linijos personalas yra gana nepastovus: kasmet apie 30% žmonių apleidžia savo darbą ir į jį vietą ateina nauji žmonės. Jis pasiūlė šiai bendrovei šią problemą pataisyti. Bendrovė sutiko ir sukūrė dr. Vygantui specialią postą – personalo psichologijai pažinti.

Šioji bendrovė turėjo keletą padalinių: Sky Chefs – maisto tiekimo keleiviniams lėktuvams ir Americana Hotels – viešbučių grandinė. Dr. Vygantas ir ten turėjo eilę pareigų personalo ir pramonės santykių srityse. Jam teko vesti daug derybų tarp šių bendrovių ir jų darbininkų. Išdirbęs 30 metų American Airlines ir pasiekęs viceprezidento postą, dr. Vygantas, apkeliavęs beveik visą pasaulį, išėjo į pensiją, bet jo darbas tuo nepasibaigė: jis dirbo kaip konsultantas, nes jo bendradarbiai ieškote ieškojo jo patarimų ir nuo-

monės. Taip jis dirbo, net ir sunkiai vėžio kankinamas, iki pat mirties.

Pax Romana pasaulyje

Viso pasaulio katalikų studentų organizacijos priklauso visas jas apjungiančiai organizacijai, kuri vadinasi Pax Romana. Nors oficialiai ji vadinasi "sekretoriatas", bet iš tikrųjų tai yra federacija, su centru Freibourge, Šveicarijoje, kurios nariai yra visų kraštų katalikų studentų organizacijos. Pax Romana garbei reikia pasakyti, kad geležinei uždangai Rytų Europoje nusileidus, ši organizacija į komunistų okupaciją patekusių savo narių ne tik neišbraukė ir nepašalino, bet leido nariams bei organizacijoms dalyvauti ir toliau. Lietuvai Pax Romana organizacijoje atstovavo Studentų Ateitininkų sąjunga nuo 1925 metų. 1935 m. konferencijoje Lietuvos delegacijoje buvo dr. Pr. Dielininkaitis, kuris tuomet buvo išrinktas vienu iš vicepirminkų. Kaip tuomet didžiavosi ir džiaugėsi Lietuvos ateitininkai! Bet pokariniame pasaulyje mūsų laukė dar didesni dalykai. 1959 metais Pax Romana suvažiavimas įvyko Maniloje, Filipinuose. Dr. Vygantas ten nuvyko atstovauti Studentų Ateitininkų Sąjungai. Nuvyko ten pasirusęs: nusivežė New Yorke parengtą kilnojamą parodą apie komunistų žiaurumus Lietuvoje. Be to, Vygantas ten nusivežė pranešimą apie komunizmo grėsmę visam civilizuotam pasauliui. Šis jo žingsnis buvo tiek sėkmingas, kad suvažiavimas išrinko jį Pax Romana prezidentu. Po to jis buvo perrinktas dar tris kartus. Per šį laikotarpį (1959–1964) Vygantas komunizmo klausimu viso pasaulio katalikus intelektualus sukėlė ant kojų. Be to, ateitininkų pavyzdžiu, Vytautas organizavo katalikams studentams seminarus, kurie buvo ne kas kita, kaip vadų kursai. Tuo metu Europoje studijavo daug

studentų iš įvairių kraštų. Tie kursai buvo daugiausia surengti studijas bebaigiantiems, prieš sugrįžtant jiems į savo kilmės kraštus. Šiuo metu lieka ne visai aišku, kokie liko šių kursų seminarų rezultatai, nes jie ne visur yra vienodi: pvz., Afrikoje rezultatai buvo greiti ir nuostabi, o Pietų Amerikoje – lėtesni ir demokratiški. Reikia tikėtis, kad mūsų jaunieji istorikai netrukus nuvažiuos patikrinti Pax Romana achiyvus ir tada tikrai sužinosime Vyganto darbo apimtį šioje srityje.

Indėlis į Vatikano II suvažiavimą

Maždaug tuo metu vyko II Vatikano suvažiavimas. Šio suvažiavimo liturginė komisija pakvietė Pax Romana delegaciją duoti liudijimus-pasiūlymus. Dalyvavo ten ir Vygantas, kuris rekomendavo šv. Mišių liturgiją priartinti prie Pax Romana suvažiavimuose praktikuojamų taip vadinamų rečitatyvinųjų mišių. Katalikų studentų suvažiavimuose šios mišios buvo labai populiarios, nes mišių dalyviai aktyviau galėjo dalyvauti mišių aukojime. Vygantas ne sykį yra sakęs, jog pasakis, kad reikia šv. Mišių "klausyti", esąs tikras nesusipratimas. Šv. Mišių reikia, girdi, ne klausyti, bet jos dalyvauti. Liturginė komisija į tai atkreipė dėmesį, nes Vyganto argumentas, kad mišios yra ne individuali, bet kolektyvinė auka ir joje dalyvauja visa tikinčiųjų bendruomenė, buvo teisingas.

Šiandien jau visose bažnyčiose turime Pax Romana rečitatyvinės mišias, bet kas supras ir įvertins Vyganto indėlį?

Įvertino popiežius Paulius VI, 1967 metais suteikdamas Vygantui įvertinimo medalį. Tada Vytautui buvo suėję 37 metai.

Kelonės pabaigoje

Vytautas Vygantas reiškėsi dar daugybėje arenų: jis buvo

(nukelta į 7 psl.)

Los Angeles dramos teatras visada laukiamas Baltimorėje

Baltimorės pensininkų klubas, kuris veikia nuo 1994 metų, vėl nutarė pradžiuginti apylinkių lietuvių, pasikviesdamas Los Angeles dramos teatrą. Jis suvaicino Kazio Sajos komediją "Savaigalio romanas". Pristatymas įvyko spalio 11 d. Lietuvių Namuose. Tai buvo pirmas Los

Angeles teatro pasirodymas Baltimorėje. Susidomėję buvo ne tik baltimoriečiai, bet ir Philadelphiajos ir Washingtono lietuviai. Kadangi vaidinimas vyko spalio 11 d. 2-rą val. po pietų, tikėjomės, kad salė bus pilna.

(nukelta į 7 psl.)

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 14

ALT'as gana aktyviai veikė tol, kol JAV labai sustiprėjo iš Europos atsikėlusios išeivijos įkurta Amerikos Lietuvių Bendruomenė (LB). Prelato Balkūno ir kai kurių kitų blaiviai mąstančių išeivijos veikėjų pastangomis abiejų šių organizacijų vadovai susitarė bendradarbiauti ir pasidalijo veiklos sferomis: ALT'as turėjo užsiimti politiniais reikalais, pirmiausia okupuotos Lietuvos laisvės klausimu, o Lietuvių Bendruomenė – lietuvių išsaugojimu. Ilgainiui santykiai tarp šių organizacijų vis dėlto labai atšalo, bet esminiu klausimu – dėl veiksmų primenant pasauliui apie padėtį okupuotoje tėvyneje – joms pavykdavo susitarti.

Nors požiūrių skirtumai, būdingi skirtingų kartų, skirtingos patirties žmonėms – natūralus reiškinys, tačiau pokario išeivijos veiklą, manau, labiausiai trikdė grynai subjektyvios išeivijos organizacijų vadų ir vadukų ambicijos. Nepavyko išvengti kartais net piktos kovos dėl postų, dėl garbės vadovauti lietuvių bendruomenei.

Išeivijoje tęsė politinę kovą ir tradicinės mūsų krašto partijos. Jos atsikūrė dar karo metais pogrindyje, okupuotoje Lietuvoje, ir susitelkė į Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą (VLIK). Kol vyko Antrasis pasaulinis karas, partijos veikė vieningai. Pasitraukęs iš Lietuvos, VLIK'as vėl susibūrė Pietų Vokietijoje. Iš pradžių net galvota kurti Vyriausybę tremtyje. Jau beveik buvo pradėta dalytis ministrų portfelius, ir partijos iš karto pradėjo peštis dėl įtakos. Dabar, po daugelio metų, ta kova atrodo ne tik beprasme, bet ir

gerokai komiška.

Viltims greitai grįžti į Lietuvą žlugus, politinė kova vis vien nesiliovė. Persikėlę į JAV, partijų vadai kartais net kalbėtis vieni su kitais nenorėdavo. Gal dėl to aš nestojau į jokią partiją. Tapau tik visuomeninės organizacijos – studentų sąjūdžio "Santara" nariu. Jaunoji išeivijos karta, jo organizacijos, nepaisant ideologinių skirtumų, nesunkiai rasdavo bendrą kalbą, ypač Lietuvos laisvės bylos klausimu.

Po Stalino mirties jau buvo galima susirašinėti (tiesa, labai atsargiai) su giminėmis Lietuvoje. Supratome, kad visi laišškai peržiūrimi KGB – neretai saugumiečiai ne kiek nesidrovėdami juodu tušu uždažydavo jiems kažkuo nepatikusias vietas. Giminės tai žinojo geriau už mus ir būdavo labai atsargūs susirašinėdami, tačiau kai ką nutuokdavome ir iš jų užuominų ar net nutylėjimų.

Susirašinėjant su giminėmis, sykį mus ištiko tiesiog neįtikėtina, nors ir maloni staigmena.

Almos motinos brolis, kaip ir ji pati, buvo mokytojas. Jis aktyviai dalyvavo jaunlietuvių veikloje, vadovavo chorams. Lietuvoje pasilikusi jo šeima buvo represuota. Dabar Šiauliuose gyvena iš Sibiro sugrįžusi Almos pusseserė Sigutė, o Kaune – pusbroliai Jurgis ir Arūnas Bojarskai. Kai trėmė jų šeimą, vyriausiajai, Sigutei, buvo devyneri, o jauniausiajam, Jurgiui – dabar jis Kauno vaikų klinikų vedėjas, docentas – tebuvo trys mėnesiai.

Mano tėvo sesuo Adamkavičiūtė buvo išteikėjusi už Šiaulių miesto burmistro Linkevičiaus. Ją ir jos vaikus – mano pusbroli Kęstutį bei pusseserę Gražiną – išvežė prie Laptevų jūros. Tenai teta, neilgai teišlaikiusi, mirė. Greitai mirė ir pusbrolis Kęstutis. Iš visos šeimos liko gyva vienintelė Gražina. Tuomet ją, mažametę mergaitę, priglaudė ten pat gyvenusi Bojarskų šeima. Žmonos teta, kartu su trimis savo vaikais užauginusi ir mano pusseserę Gražiną, net nenujautė, kad kažkur Vokietijoje susitikome mes su Alma, o vėliau už Atlanto ir susituokėme.

Bojarskų šeima grįžo iš Sibiro į Lietuvą 1956 metais. Iki to laiko jie, tremtiniai, negalėjo susirašinėti su giminėmis, pasitraukusiais į Vakarus. Tačiau prasidėjus vadinamajam Chruščiovo atšilimui, jau galėjome ne tik laišką, bet ir kokią siuntinėlį jiems iš Amerikos pasiųsti.

Mano žmona ėmė susirašinėti ir remti materialiai savo gimines Lietuvoje. Aš tuo metu aktyviai reiškiausi išeivijos politiniame ir visuomeniniame gyvenime, todėl sovietams, atidžiai stebėjusiems, kas vyksta Amerikoje, buvau smarkus antitarybininkas. Nenorėdama pakenkti neseniai iš Sibiro grįžusiems giminėms, žmona pasirašinėdavo mergautine Nutaautaitės pavarde. Jos teta, pusbroliai ir pusseserė žinojo, kad ji išteikėjusi, ir laiškuose vis pasidomėdavo, kas jos vyras, bet Alma apdairiai vengdavo rašyti šia tema.

Aš susirašinėdavau su savo pussesere Gražina, bet taip pat labai atsargiai, nepasirašydamas Adamkavičiaus pavarde, ir nieko smulkiau nepasakodamas apie šeimą.

Prabėgo keleri metai. Pamažu ėmėme mažiau baimintis, kad kokių atviresnių laišku galime smarkiai pakenkti Lietuvoje gyvenantiems giminėms. Sykį nusprendėme jiems nusiųsti nuotrauką, kurioje mes abu nufotografuoti drauge. Vieną mūsų nuotrauką idėjau į laišką Gražinai, o kitą tokią pat Alma pasiuntė Bojarskams.

Kaip vėliau sužinojome, Gražina pasigriebė nuotrauką ir nubėgo parodyti Bojarskams, kaip atrodo jos pusbroli Valdas bei jo žmona. Šie pažūrėjo ir apstulbę klausia: "Kaip tu gavai šitą nuotrauką, kurią mums ką tik atsiuntė mūsų pusseserė Alma?" Mat jie pamanė, kad Gražina paprasčiausiai krečia pokštus. Bet kai ši ėmė aiškinti, kad ne iš jų paėmusi nuotrauką, o gavusi kartu su laišku iš Amerikos, tuomet Bojarskai suieškojo savąją, ir vis-

(nukelta į 4 psl.)

■ Aplink pasauli - Irakas spalio 31 d. nutraukė bet koki bendradarbiavimą su Jungtinių Tautų (JT) specialiosios komisijos (UNSCOM) ginkluotės inspektorais ir stebėtojais. Specialiąją JT komisiją Irakas kaltina šnipinėjimu. Bagdadas reikalauja, kad JT iš naujo įvertintų po Persijos įlankos karo paskelbtas sankcijas ir išvalytų inspektorių komandą nuo "Amerikos šnipų ir agentų". Sprendimą Bagdadas paskelbė pasibaigus jungtiniam Revoliucinės vadovybės tarybos ir valdančiosios "Baath" partijos, kuriai vadovauja prezidentas Saddam Hussein, posėdžiui. Reikalaujama atšaukti tarptautines sankcijas, kurias 1990 metais po įsiveržimo į Kuveitą paskelbė JT Saugumo Taryba. "Taryba taip pat turėtų imtis ryžtingų priemonių, kad būtų pašalintas JT specialiosios komisijos pirmininkas Richard Butler", - sakoma pareiškimе. Pareiškimе taip pat sakoma, jog UNSCOM sudėtis turi būti pertvarkyta taip, kad ji taptų neutralia tarptautine institucija. JT Saugumo Taryba spalio 31 d. vakare vieningai pasmerkė Irako sprendimą nutraukti bendradarbiavimą su JT inspektorais ir pavadino jį "neleistinu pažeidimu". Taryba reikalavo, kad Irakas "nedelsdamas ir besąlygiškai" anuluotų savo sprendimą nutraukti JT inspektorių veiklą. JT ginkluotės inspektoriai, Bagdadui nusprendus visiškai nebendradarbiauti su jais, nutarė sustabdyti savo veiklą Irake.

■ Spalio 31 d. Belfaste, Šiaurės Airijoje, buvo nušautas katalikas, 35 metų Brian Service. Šio žmogaus gyvybę, jam einant į namus, nutraukė 2 kulkos ir galvą ir trys į nugarą. Lapkričio 1 d. protestantų teroristų grupė "Raudonosios rankos gynėjai", kuri priešinas Šiaurės Airijos taikos procesui, prisiėmė atsakomybę už šią žmogžudystę. Grupė taip pat prisiėmė atsakomybę ir už tą pačią dieną, valandą prieš nužudymą, vienoje aludėje katalikiškame Vakarų Belfaste įvykdytą ginkluotą išpuolį.

Lavoriškių lietuviška mokykla jau pravėrė duris

Š. m. rugsėjo pirmą dieną, kaip visoje Lietuvoje, taip ir Lavoriškės mokslo metus pradėjo lietuviška mokyklėlė.

Kai kas galvojo, o gal ir dabar tebemano, kad Tautos Fondo prieš keletą mėnesių pradėtas vėjus nerealus, kad jis dėl to nepasiseks. Tačiau keliolika Lavoriškių apylinkės tėvų nepanoro laukti iki kitų metų, norėjo vaikus į lietuvišką mokyklą išleisti dar šiemet. Taip ir įvyko. Vilniaus apskrities viršininko įstaiga, nenorėdama tėvų nuvilti, mokyklos pirmai klasei patalpas vieneriems metams išnuomavo. Kitų vietovių patirtis sako, kad kitais metais norinčių lietuvišką mokyklą lankyti bus triskart daugiau.

Taigi, pastatyti naują didesnę mokyklą Lavoriškės dabar jau yra būtinybė. Tai ir yra ta mokykla, kurią Tautos Fondas kartu su Vilniaus apskritimi yra pasiryžęs pastatyti kitų mokslo metų pradžiai.

Ši mokykla bus patraukli ir patogi tėvams, mokiniams ir mokytojams. Jos su dabartinėmis nuomotomis patalpomis, kurias čia matote nuotraukoje,

negalima ir lyginti. Dabartinė maža, tik viena klasė ir kambarys mokytojai - tik pusė vietinio gyventojų trobos. Nei valgyklos, nei patalpos mankštai ir žaidimams, nei bent kiek žmoniškesni patogumų. Architekto Vytauto Nasvyčio planuojamas pastatas, kurį taip

pat matote nuotraukoje, jau visiškai kita. Šitame pastate tilps 3 ar keturios klasės, gyvenamos patalpos mokytojams, valgykla, salė ir kiti mokyklai būtinai reikalingi patogumai.

Šių mokslo metų pradžioje teko būti Lavoriškės. Tai buvo lyg ir generalinė repeticija ateinančioms metams. Kaspina tarpduryje perkirpo ir tuo mokyklos duris atvėrė Vilniaus apskrities viršininko patarėjas Jonas Andriukaitis. Kalbėjo apskrities Švietimo departamento direkto-

Lavoriškių mokyklos išnuomos patalpos

rius Jonas Vasiliauskas ir Vilniaus apskrities mokyklų inspektorė. Nepaisant kai kurių lenkų organizacijų trukdymų, i atidarymą atsilankė miestelio seniūnas, vidurinės lenkų mokyklos vedėja ir kunigas - visi lenkai. Jie visi palyginti gera lietuvių kalba pasveikino atidarymo dalyvius, palinkėjo sėkmės mokytojui ir mokiniams bei pažadėjo savo paramą. Svečių

(1998.9.15) rašo: "Dar ir šiandien ne kiekviename kaime yra lietuviška mokykla, nes tam visomis jėgomis priešinasi Vilniaus rajono savivaldybė, ir esamoms mokykloms nepadeda... Pirmosios mokyklos, įsisteigusios dar 1992 metais, gavo senas apgriuusias patalpas ir apilūžusius suolus. Kūrėmės kaip išmnydami, gerų žmonių padėdami. Pirmieji mus parėmė po

pasauli išblaškyti lietuviai, širdimi ir jausmais likę taip arti susopusios tėvynės. Tai jų geras žodis ir parama padėjo mums išgyventi..."

Vilniaus apskrities viršininko įstaiga yra pastačiusi ar įrengusi dešimtis lietuviškų mokyklų Vilnijoje, ypatin- gai kai šį darbą rėmė bu-

vojo ir daugiau. Po atidarymo sekė mokytojos paruoštos vaishės: pyragaičiai, saldainiai, vaisių sultys, po to užgrojo kaimo kapela.

Atrodo, kad pagrindinės sąlygos lietuviškai Lavoriškių mokyklai veikti ir plėstis yra. Tikėkimės, kad palankios aplinkybės išliks ir ateityje. Tačiau Vilnijos krašte ne visur taip yra ar buvo. Pav., Bezdono "Saulėtekio" pagrindinės mokyklos direktorė Aušrelė Šatienė "Tėviškės Žiburių", Nr. 38

ves švietimo ministras Zigmas Zinkevičius. Šis darbas dabar yra tęsiamas. Pagirtini tėvai, kurie, net ir patys būdami svetimkalbiai, ryžtasi leisti vaikus į lietuvišką mokyklą, kad išmokyti valstybinę kalbą, kuri padėtų jiems susikurti patogesnį gyvenimą Lietuvoje ir tapti jos lojaliais ir konstruktyviais piliečiais.

Tautos Fondo vajui jau aukojo 120 asmenų. Sutelkta virš \$35,000, bet iki užsibrėžto tikslo dar trūksta.

nimu. Tokia programa buvo gana artima dar Vokietijoje "Šviesos" išsikeltiems tikslams, todėl JAV gyvenę jos nariai panoro įsijungti į mūsų organizacijos veiklą. Siekdami tęsti ir jų tradicijas, mūsų bendrą organizaciją pavadino "Santaros-Šviesos" federacija.

"Santara-Šviesa" jungė liberaliai mąstančią Amerikos lietuvių bendruomenės jaunesniąją kartą. Visus šiuos metus išsilaikė ir ateitininkai, vieniję katalikiškos orientacijos jaunimą. Vidurinėsios kartos katalikų inteligentai telkėsi Lietuvių fronto organizacijoje, kuri daugiau dėl veiklos krypties nei dėl idėjų skirtumų atsiskyrė nuo krikščionių demokratų partijos. Tarp vadinamųjų frontininkų taip pat buvo nemažai progresyviai mąstančių intelektualų.

Santariečiai niekada nebuvo klasikiniai liberalai partiniu požiūriu. Bet mes iki šių dienų nuosekliai laikomės liberalaus galvojimo principų: pagarbos žmogui, diskusijų laisvės, tolerancijos naujoms idėjoms ir kitaip mąstantiems. Manau, kad "Santaros-Šviesos" inasas į lietuvių išeivijos kultūrinę veiklą yra itin svarus: federacijos leidžiamos knygos, periodika, organizuojamos konferencijos ir suvažiavimai išsiskyrė aukštu intelektualiniu lygiu ir jos paskleistos idėjos ilgainiui pasiekdavo ir okupuotą Lietuvą.

"Santaros-Šviesos" veikloje sąlygiškai galima išskirti dvi veiklos kryptis: visuomeninę ir kultūrinę. Buvau vienas šios organizacijos vadovų, bet dirbau tik neformalioje visuomeninėje jos frakcijoje. Kultūros reikalais užsiėmė mokslininkai, rašytojai, menininkai ir jų veikla visuomenei buvo geriau žinoma. Tačiau ir mes, visuomenininkai, suorganizavome nemažai politinių požiūriu reikšmingų akcijų.

Santariečiai mėgino vienyti išeivijos politines jėgas: siekėme sujungti, tiesa, ne visai sėkmingai, tautininkus ir liaudininkus. Stengėmės suartinti ir abi pagrindines JAV lietuvių politines organizacijas - VLIK'ą ir ALT'ą. Nors jų atstovai atvyko į mūsų suvažiavimą, kėlusį tokį tikslą, bet vis dėlto tikros vienybės pasiekti nepavyko, gal tik kiek daugiau imta bendradarbiauti esminiais Lietuvos nepriklausomybės bylos klausimais.

Prisidėkime, kas tik galime, savo vardu ar pagerbdami artimo asmens atminimą.

Jurgis Valaitis

ninkė ir kultūrininkė Marija Remienė, o apie dr. A. Lipskį, kaip poezijos kūrėją, prašneko "Draugo" dienraščio vyr. redaktorė Danutė Bindokienė. Reikia pažymėti, kad ši jau yra antroji autoriaus eilėraščių knyga. Pirmoji, "Kai saulė liepė", pasirodė 1989 m.

Dr. Antano Lipskio kūrybos vakaras

Lietuvių Dailės Muziejuje, kuris yra įsikūręs Pasaulio Lietuvių Centre Lemonte, rugsėjo 19 dieną įvyko dr. Antano Lipskio poezijos rinkinio "Rausvas dagio žiedas" pristatymas ir jo meno parodos atidarymas. Šį dr. A. Lipskio kūrybos vakarą rengė JAV LB Kultūros Tarybos - vardu pradėjo jos pirmininkė, visuomeni-

Pažymėtina, jog nauja knyga yra gana stambi - ji turi 160 puslapių ir yra iliustruota paties autoriaus piešiniais. Joje telpa apie šimtinė eilėraščių. Iš jų keturis susirinkusiems perskaitė Živilė Šilgalienė. Apie dr. A. Lipskio dailės kūrybą kalbėjo tolimas svečias iš New Yorko, pedagogas, rašytojas ir dailininkas Paulius Jurkus.

Kaune - K. Griniaus mokykla

(atkelta iš 2 psl.)

svečiai. "Būtume labai laimingi, jeigu šiandienos Lietuvoje turėtume daug tokių žmonių kaip daktaras Grinius. Jo darbai ir mintys turi tapti pavyzdžiu mūsų jaunajai kartai", - sakė V. Adamkus iškilmingoje vardo suteikimo mokyklai ceremonijoje. Kauno merui valstybės vadovas perdavė dokumentus dėl K. Griniaus vardo suteikimo mokyklai, pasirašė garbės svečių knygoje, atidarė tarpukario Lietuvos Prezidento gyvenimą ir veiklą atspindintį

muziejų mokyklos patalpose. Vėliau aktų salėje įvykusiame minėjime V. Adamkus prisiminė savo susitikimus su K. Griniumi prieš 50 metų Kaune. Pasak Prezidento, tai buvo "demokratiškas, racionalus ir šiltas žmogus, paveikiantis savo intelektu". V. Adamkus taip pat prisiminė, kaip jis kartu su K. Griniaus sūnumi Liūtu Antrojo pasaulinio karo metais Kaune leido pagrindinį lietuvišką laikraštį, kuriame buvo raginama kovoti už Lietuvos nepriklausomybę. K. Griniaus vardas Kauno 44-ajai vidurinei mokyklai buvo suteiktas jos pačios iniciatyva. Idėja pasirinkti būtent šio tarpukario Lietuvos Prezidento vardą kilo po to, kai prieš deves metus gimtojoje žemėje buvo perlaidoti K. Griniaus palaikai.

ELTA

1998/99 m. sezono Š. Amerikos lietuvių kėgliųvimo pirmenybės

1998/99 m. sezono Š. A. lietuvių kėgliųvimo (bowling) pirmenybės įvyks 1998 m. lapkričio 7 d., šeštadienį, O'Connor Bowl West, 1100 Islington Ave (4 blokai į pietus nuo Bloor), Etobicoke, Ont. Tel. 416-231-7265.

Pirmenybės bus vykdomos suderinant su kartu vykstančiu Toronto LSK Jungties tradiciniu metiniu "Draugystės turnyru".

Š. A. liet.pirmenybių dalyvių registracija nuo 1:30 val. p. p., varžybų pradžia 2:00 v. p. p.

"Draugystės turnyro" registracija nuo 4:30 v. p. p. Varžybos prasidės 5:00 v. p. p.

Varžybos bus komandinės ir individualios. Komandą sudaro 4 mišrios lyties žaidėjai(-jos). Dalyvių amžius neapribotas. Dalyvavimas atviras visiems lietuvių kilmės žaidėjams. Individualūs "High game" ir "High Series" laimėtojai išvedami iš komandinių varžybų pasekmį, atskirai vyrams ir moterims.

Specialiai atžymėti bus geriausias jaunis ir mergaitė 16

(nukelta į 5 psl.)

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 14

(atkelta iš 3 psl.)

kas paaiškėjo. Jie esą ilgai negalėjo patikėti tokiu sutapimu. Ir mums su Alma atrodo, kad tai kažkoks lemties ženklas.

"SANTARA - ŠVIESA" ATGRĘŽIA VEIDĄ LIETUVAI

Pirmajame "Santaros" suvažiavime, kurį rengiant daug dirbo mano draugai Vytautas Kavolis, Raimundas Mieželis, Benediktas Mačiuka, aš dar nedalyvavau. Bet nuo 1950 metų įsijungiau į šios organizacijos veiklą ir likau jai ištikimas visą gyvenimą. Neilgai trukus buvau išrinktas "Santaros" pirmininku. Man pirmininkaujant mūsų organizacija susijungė su "Šviesa" ir buvo įkurta "Santaros-Šviesos" federacija. Steigimo aktą pasirašė šviesietis Algimantas Mackus, o santariečių vardu - aš, tuomet dar amerikietiška nesutrupinta Valdo Adamkavičiaus pavarde.

Liberaliosios pakraipos studentų sambūris "Šviesa" įsikūrė Vokietijoje, Tiubingene. Šioje organizacijoje telkėsi jaunimas, kurio netraukė katalikiškosios "Ateities" idėjos. Ateitininkai tuo metu dominavo lietuvių jaunuojuose visuomeniniame gyvenime ir buvo gana netolerantiški kitokioms ideologinėms pažiūroms. "Šviesa" tapo opoziciniu katalikiškajai srovei studentų judėjimu. Bet kai dauguma lietuvių persikėlė į Ameriką, ši organizacija naujoje vietoje kažkodėl nepriėjo.

"Santara" buvo jau grynai amerikietiškas sąjūdis, kuris užsiėmė kultūrine veikla, jaunų kūrybinių jėgų rėmimu, lietuvių gaivi-

Turbūt svarbiausias "Santaros-Šviesos" nuopelnas - pastangos tiesti bendradarbiavimo su okupuotos tėvynės inteligentijai tiltus. Mes paskelbėme šūkį "Veidu į Lietuvą!", dėl kurio išeivijos politinės organizacijos mus norėjo kone nukryžiuoti. Šiuo žodžius pirmasis buvo ištaręs Lietuvos Nepriklausomybės signataras, Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininkas Steponas Kaminskas-Kairys, tik santariečiai jo užmirštam posakiui suteikė konkrečią prasmę ir panaudojo kaip savo vėliavą.

Tai buvo daug ryžto reikalavęs sprendimas. Mat JAV lietuvių bendruomenėje vyravo įsitikinimas, kad bet koks bendradarbiavimas su oficialiais okupuotos tėvynės atstovais bus naudinga tik bolševikams ir buvo vertinamas kaip Lietuvos laisvės bylos išdavystė.

"Santaros-Šviesos" federacija nutarė, kad tai neteisingas požiūris, nes visiškai izoliavimasis nuo tautiečių, gyvenančių okupacijos sąlygomis, vien stiprina vadinamąją "geležinę uždangą", atitvėrusią mūsų tėvynę nuo viso pasaulio.

"Santara-Šviesa" nedelsiant buvo labai smarkiai užpulata visų išeivijos organizacijų bei jos spaudos, ypač katalikų "Draugo" ir socialdemokratų "Naujienu". Mus vadino parsidavėliais, išdavikais, komunistų pakalikais. Man, tuo metu jau aukšto rango federalinės valdžios pareigūnui, kliuvo gal truputį mažiau: mūsų fanatiškų kritikų akyse buvau ne "raudonas" o tik "rausvas". Šiuos puldinėjimus sutikome su humoru manydami, kad vardan Lietuvos galime sumokėti tokią kainą. Geri santykiai su išeivijos organizacijomis mums atrodė mažiau reikšmingas dalykas palyginti su mūsų tikslu padėti tėvynei, kaip mes sakydavome, įkvėpti deguonis. Bet, žinoma, mes niekuomet nebendradarbiauome su okupacinėmis struktūromis, aiškiai skirdami lietuvių tautą nuo jai prievarta primestos komunistinių "aparatchikų" valdžios.

(bus daugiau)

Ruošiamas leidinys „Lietuvos bajorai“

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos pirmininkas docentas Jonas Stankus praneša, kad yra ruošiamas leidinys apie Lietuvos bajorus. Jau yra sudaryta to leidinio parengimo grupė, į kurią įeina: prof. K. Bogdanas, prof. M. Jučas, A. Každailis, D. Mickevičius, dr. J. Paulauskas, dr. E. Rimša, doc. J. Stankus ir J. Vercinkevičius.

LBK sąjungos nariai, norintieji patekti į šį leidinį, turi artimiausiu metu atsiųsti leidybinių grupės vadovui doc. J. Stankui (B. Srugos 36-30, 2040 Vilnius, tel. 76 56 90) mašinraščių puslapio rašinį (apie 2000 spaudos ženklų) apie savo gi-

Kęstutis K. Miklas

minę. Rašinyje pateikiami faktai turi atitikti dokumentus, pateiktus legitimacijų tarybai, tai yra, kada ir kieno buvo patvirtinta protėvių bajorystė, giminės herbas, valdos, idomesni istoriniai faktai bei žinios apie save ir savo artimuosius (žmona, vaikus ir kt.), gimimo metai, vieta, mokslo įstaiga ir išsilavinimas, specialybė, mokslinis laipsnis, apdovanojimai. Ir, jei buvo išremti, nurodyti tremties metus, vietą ir kt.

To leidinio išleidimas priklausys nuo sąjungos narių para-

mos ir nuo laiku pateiktos medžiagos, kurią reikia pristatyti iki ateinančių metų vasario 1 dienos.

Leidinio kaina gyvenantiems užsienyje - 80.00 JAV dolerių. Sąjungos nariai ir visi kiti, norintieji jį iš anksto užsisakyti ar paremti jo išleidimą, tai gali padaryti, pasiūsdami pinigų tiesiog į sąjungos sąskaitą Nr. 1714019 Komerciniame banke, LITIMPEKS Sodų filialas - banko kodas 260101717. Visų materialiai parėmusių šio leidinio išleidimą, biografijos taip pat bus pateiktos leidinio atskirame skyriuje. Leidinio tiražas - 1100 egzempliorių.

Pasaulio Lietuvių Centras Lemonte, prie Chicagos

Edvardas Šulaitis

Lietuvoje kažkas atrado vietą ir pavadino ją Europos centru. Tačiau Amerikoje - Lemonte, prie Chicagos, mūsų tautiečių grupė buvo irgi neaprastė: jie čia nusipirko didelius pastatus su didžiuliu žemės gabalu ir visa tai pavadino „Pasaulio Lietuvių Centru“.

Iki to laiko Chicago kai kurių lietuvių buvo laikoma „Pasaulio lietuvių sostine“. Gal todėl, jog čia anksčiau buvo priskaičiuojama apie 100 tūkstančių lietuvių kilmės žmonių ir kad į šią vietovę kryptavo viso pasaulio lietuvių akys. Net Lietuvoje gyvenantys šią vietovę žinojo labiau negu kitą miestą pasaulyje.

Bet dabar kalbėkime konkrečiai apie naują „Pasaulio Lietuvių Centrą“, kuris nėra kokia nors abstrakti sąvoka. Ši objektą reikia ypatingai paminėti jo dešimtmečio sukakties proga.

Šis Centras (sutr. - PLC) oficialiai buvo įsteigtas 1987 m. rugsėjo 24 d., kuomet buvo inkorporuota nepelno siekianti organizacija, pavadinta „Lithuanian Mission Center, Inc.“, kuri po metų nupirko (už milijoną dolerių) De Andreis kunigų seminariją su daugeliu pastatų ir pakrikštijo jį „Lithuanian World Center“ vardu.

PLC yra savarankiška, niekam nepriklausanti institucija, kuri tvarkosi narystės pagrindais, pagal Illinois valstijoje registruotus jos nuostatus. Jos nariai kartą per metus išsirenka tarybą, valdybą bei kontrolės komisiją. Tarybos pirmininkais yra buvę: Vytautas Šoliūnas, Valdas Adamkus, Benius Grigaliūnas, Rimvydas Rimkus, Rimas Domanskis ir Rimantas Griškėlis. Jeigu čia skaitome Valdo Adamkaus pavardę, tai ji priklauso dabartiniam Lietuvos Prezidentui, kuris ilgą laiką buvo veiklus šioje organizacijoje.

Šiuo metu PLC jau yra „išpilietinės“ Amerikos lietuvių tarpe ir paveržęs nemažą lietuviškų įstaigų ir lietuviškos veiklos iš pačios Chicagos.

Čia yra surengta didžiųjų Amerikos ir visos išeivijos suvažiavimų: Mokslo ir Kūrybos simpoziumų, „Šviesos-Santaros“ suvažiavimų ir t. t. Čia yra įsikūręs Lietuvių Fondas, kuris milijoninėmis sumomis remia išeivijos ir Lietuvos kultūrinę bei visuomeninę veiklą. Jame yra Pasaulio Lietuvių Bendruo-

menės būstinė su „Pasaulio lietuvių“ žurnalo redakcija. Patalpose šeštadieniais veikia „Maironio“ lituanistikos mokykla, vyksta skautų bei kitų lietuviškų organizacijų susirinkimai bei kultūriniai renginiai - koncertai, vaidinimai, dailės parodos ir kt. Lauko aikštėse sekmadieniais būna „Lituanicos“ futbolo klubo komandų rungtynės, gegužinės bei kiti įvykiai. Visame pastatų ansamblyje yra ir koplyčia, kurią aptarnauja Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos kapelionas (jau dabar yra kun. Algirdas Paliokas iš Lietuvos) ir čia būna ne tik mišios, bet ir jungtuvės, krikštynos, atliekami ir kiti religiniai patarnavimai.

Apie PLC daug būtų galima rašyti ir kalbėti. Tačiau geriausia jį reikia aplankyti ir patiemis pasižiūrėti. Todėl nenuostabu, kad visi, kurie iš Lietuvos atvažiuoja į Chicago ar kitas artimas jai vietas, stengiasi užsukti į PLC.

Trumpai tariant, PLC yra lyg ir lietuviška sala amerikiečių ir kitataučių jūroje Amerikoje. Ji čia lyg žibintas šviečia visiems Amerikos ir galbūt pasaulio lietuviams. Iš šio Centro kūrėjų ir steigėjų daug ko būtų galima pasimokyti ir kitų vietovių lietuviams, kurie norėtų irgi turėti panašius savo centrus.

1998/99 m. sezono Š. Amerikos lietuvių kėglių žaidimo pirmenybės

(atkelta iš 4 psl.)

metų amžiaus ar jaunesni varžybų dieną.

Pilnesnės informacijos pranešamos klubams, grupėms, etc., arba gali būti gaunamos pas rengėjus, šiuo adresu:

Vida Juzukonytė, 94 Meadow Vale Dr., Toronto, Ont. M8Z 3J6, Canada. Telef.: 416-236-0848 (namų); 416-215-2356 (darbo).

Papildomi kontaktai: Michael Jaglowitz, tel. 416-622-9919; Algis Nagevičius, tel. 440-845-8848.

Dalyvių registracijos atlikti iš anksto neprivaloma.

ŠALFASS
Kėglių žaidimo komitetas
ŠALFASS-gos
Centro valdyba

Prisimenant šventę Ariogaloje

Šeštadienį, rugpjūčio 8 dieną, apie 30 tūkstančių žmonių suvažiavo iš įvairių Lietuvos miestų, miestelių ir rajonų į Ariogalą prisiminti Sibiro tremtinių ir politinių kalinių. Vienas iš tų 30 tūkstančių dalyvių buvau aš.

Šią vasarą po šešiolikos metų pirmą kartą keliavau į Lietuvą. Lietuvoj praleidau keturias savaites. Apkeliavau beveik visą kraštą, mačiau daug įdomių vaizdų, vietovių, susitikau su giminėmis, susipažinau su krašto gyventojais. Grįžau namo pilnas įvairių jausmų, išpūdžių ir minčių. Kiekviena vietovė, kiekvienas susitikimas su žmonėmis paveikė mane, bet šventė Ariogaloje, prisimenant Sibiro tremtinius ir politinius kalinius, sukėlė stipriausius jausmus.

Ši šventė, aštuntoji Ariogaloje, prasidėjo 11 valandą ryto eiseną į kapines pagerbiančią partizanų kapus. Eidami į kapines sustojom prie akmeninio laisvės

žuvusių didvyrius.

Bažnytėlė maža, todėl buvau labai laimingas, kad man pasisekė įeiti, nes dauguma dalyvių turėjo išklausyti mišias stovėdami lauke.

Bažnyčioj buvo tiek daug

jais ir Dubysos slėnį. Maždaug už valandos priėjome prie įsta-

baus Dubysos slėnio. Žiūriu pirmyn - šimtai dalyvių: žiūriu atgal - dar daugiau. Vieni jau aikštėje, kiti dar tik artėja prie slėnio.

Nusileidęs į slėnio aikštę, atsisukau atgal - dar gausybė žmonių, galo nematyti. O žiū-

Garbės sargyboje - Lietuvos kariai iš Jegerio Bataliono

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis prieš šventės atidarymą

aukų atminimo paminklo, prie kurio Prezidentas Valdas Adamkus padėjo gėlių vainiką. Po pagerbimo visi kartu su Prezidentu grįžom į Ariogalos miestelį.

Ariogalos vidurinės mokyklos salėje Prezidentas Adamkus susitiko su šventės vadovais, apskričių viršininkais, Sibiro tremtiniais ir su visais devynių veikusių partizanų apygardų atstovais. Po trumpo pasveikinimo Valdas Adamkus įžengė tarp dalyvių ir pradėjo su jais kalbėti. Ši akimirka davė man progos susitikti su Prezidentu ir trumpai pasikalbėti. Buvo aiškiai matyti, kad žmonės Prezidentą labai šiltai priėmė ir kad jis labai lengvai prieinamas.

Artėjant pirmai valandai, šventės dalyviai kartu su Valdu Adamkum pajudėjo link Ariogalos bažnyčios, kur pirmą valandą Kauno vyskupas Riman-

tas Norvila laikė mišias už žmonių, kad tiesiog būtų sunku pajudėti. Tokio susigrūdimo bažnyčioj nesu matęs. Kai galėjau pasisukti, pastebėjau, kad bažnyčia yra pilna įvairių vėliavų.

Maldos, giesmės, žmonių grūdimasis priimti Šv. Komuniją sukėlė malonių dvasinių jausmų. Buvo tikrai labai malonu matyti, kad tiek daug dalyvių neužmiršta tų, kurie tiek daug mums visiems pasiaukoję.

Po šv. Mišių įvairių miestų sąskrydžių atstovai nešdami savo vėliavas užtraukė dainą ir ėmė žygiuoti į Dubysos slėnį. Vaizdas buvo tikrai išpūdingas. Kiek akis galėjo matyti - pilna žmonių. Tautiniai drabužiai mirgėjo, dainos skambėjo.

Kai pamačiau artėjantį Kauno atstovus (esu gimęs Kaune) mane apėmė toks jausmas, kad iškau į jų tarpą ir žygiavau su

rėdamas į aikštės vidurį, išvystu tikrai netikėtą ir nematytą vaizdą. Ten stovi Lietuvos kariiviai - iš Jegerio Bataliono. (Batalionas yra suorganizuotas panašiai kaip Amerikos Green Berets.) Jie stovi kaip garbės sargyba, priimdama svečius. Šis vaizdas stipriai pajudino mano patriotinius jausmus, sukėlė krašto pasididžiavimą.

Norėdamas išvysti visą šventės vaizdą, pajusti jos nuotaiką, pradėjau pamažu eiti per visą aikštę. Taip bevaikščioldamas priėjau aikštės centrą, kur ir vėl pamačiau Prezidentą Adamkų stovint ir kalbant su šventės dalyviais. Po poros minučių pamačiau ateinantį Seimo Pirmininką, Vytautą Landsbergį.

Buvo tikrai įdomu pamatyti, kaip tie svarbiausieji šių dienų Lietuvos asmenys susitiko ir pradėjo kalbėtis. Ši proga davė man pakartotinę galimybę susi-

tikti ir pasikalbėti su jais abiem. Popietinė programos dalis prasidėjo, kai bėgikai (jų buvo apie 500, iš visų Lietuvos kraštų), įbėgo į aikštę nešdami ugnį ir uždegė Laisvės Aukurą.

Kai aukuras pradėjo degti, žmonės nustojo ploti, tada garbės sargyba pasveikino dalyvius šautuvų salvėmis.

Po to sekė Prezidento Adamkaus ir Seimo Pirmininko pasveikinimai.

Prezidentas, sveikindamas kovų dalyvius, tremtinius ir tremtinių gimusių vaikus, kvietė visus neužmiršti skaudžios jų gyvenimo aukos. Adamkus priminė, kad aukų atminimas „ragina kuriama Lietuvos valstybę statyti ant istorinės tiesos ir teisingumo pamatų. Tai tiesa sunki ir skaudi, o teisingumas ne visada lengvai pasiekiamas. Bet be moralinių pagrindų nebuvu tvirta Lietuvos valstybė, nebūs brandi Lietuvos tauta“.

Landsbergis pasakė, kad „lėtai skleidžiasi Lietuvos laisvės gėlė, bet skleidžiasi. Pokyčiai

Lietuvoje yra geri, žmonės pradeda pasitikėti savo galimybėmis“.

Po šių prakalbų virš žmonių galvų iššoko parašiutininkai, kurie įdomiai valdydami parašitrus nusileido į aikštę nešdami trispalvę. Po jų nusileidimo stauga atšvilpė iš debesų karinis naikintuvas. Lėktuvas šventės dalyvius nustebino savo akrobatiniais manevrais.

Nuskrudino naikintuvas į aukštas padanges, o žemėje pakilo dainos, kurias dainavo įvairūs jungtinių tremtinių chorai ir ansambliai. Jų dainos skambėjo iki saulės nusileidimo.

Vakare buvo sukurtas laužas. Prie jo jaunimas dainavo, šoko iki vėlaus vakaro.

Dabar Ariogalos aštuntoji šventė nukeliavo į istoriją, bet jos dalyviai, jos vaizdai, jos jausmai niekada nepradings iš mano atminties. Nepradings iš atminties ir tie žmonės, be kurių aukų aš nebūčiau galėjęs tenai stovėti - ant Dubysos slėnio.

R. Gedeika

Rezultatyviausios varžybos - 166:119 rezultatu baigėsi Vilniaus „Statybos“ susitikimas su Siono regiono jungtine profesionalų komanda Sione (Šveicarija). Nors buvo žaidžiama pagal krepšinio profesionalų taisykles, pergalę iškovojo Vilniaus „Statybos“ komanda.

Daugiausiai prieš Lietuvos komandą taškų - 139 - iškovojo Madrido „Realas“ 1987 m. rugsėjį Maljorkos Palmoje (Palma de Maljorka), įveikęs Kauno „Žalgirį“.

Mažiausiai prieš Lietuvos komandą taškų - 7 - iškovojo Egipto rinktinė antrosiose Europos krepšinio pirmenybėse 1937 m. gegužės 5 d., pralaimėjusi Lietuvos rinktinėi rezultatu 21:7.

Didžiausias laimėtų varžybų rezultatyvumo skirtumas - 135 taškai - pasiektas SSRS profesionalų taurės turnyre, kai Kauno „Žalgirio“ krepšininkai, rezultatu 135:0, įveikė Leningrado (dabar Sankt Peterburgo) srities Rachjos „Torfianiko“ komandą.

Didžiausias tarptautinių laimėtų varžybų rezultatyvumo skirtumas - 103 taškai - pasiektas III Europos krepšinio pirmenybėse 1939 m. Kaune, kai Lietuvos rinktinė rezultatu 112:9 įveikė Suomijos rinktinę.

Didžiausias tarptautinių pralaimėtų varžybų rezultatyvumo skirtumas - 113 taškų - buvo 1935 m., Lietuvos rinktinėi, rezultatu 10:123, pralaimėjus Latvijos rinktinėi.

Didžiausias rezultatyvumo skirtumas pratėsimui - 10 taškų - pirmą kartą pasiektas 1985 m., kai rezultatu 98:88 Kauno „Žalgiris“ nugalėjo SSRS Centrinio armijos sporto klubo komandą, antrą kartą - 1987 m. kovo 25 d. Maskvoje SSRS krepšinio čempionato superfinaliniame susitikime tarp Kauno „Žalgirio“ ir SSRS Centrinio armijos sporto klubo komandų. Rungtynes laimėję kauniečiai trečią kartą paėmė iškovojo SSRS čempionų titulą.

Rezultatyviausias krepšininkas - Vilniaus „Sakalų“ gynėjas Andrius Giedraitis. Jis žaisdamas Lietuvos krepšinio lygos čempionato rungtynėse savo komandai pelnė 55 taškus.

Masiškiausios varžybos, kuriose dalyvavo 1026 komandos įvyko 1952 m. Tai - IV Lietuvos krepšinio varžybos.

Masiškiausios vaikų krepšinio varžybos, kurių pirmajame etape dalyvavo 1062 komandos, įvyko 1970 m.

Masiškiausios gatvės krepšinio varžybos, kuriose rungėsi 526 komandos, 1931 žaidėjas iš 37 miestų bei rajonų ir daugiau kaip 40 miestelių - tai „Pirmasis „Adidas“ gatvės krepšinio turnyras“. Varžybos vyko 16-oje įrengtų žaidimo aikštelių 1994 m. gegužės 14 d. Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje.

Daugiausia žiūrovų - apie 40 tūkst. - susirinko stebėti Lietuvos ir Korėjos (KLDR) rinktinės varžybų, įvykusių 1957 m. balandžio 21 d. Maranbono (Korėja) kalno papėdėje esančiame stadione. Nepatekusieji į stadioną varžybas stebėjo nuo kalno šlaitų.

Ledo ritulys
Didžiausias ledo ritulininkų pralaimėjimas - 0:23. Tokiu rezultatu 1953 m. SSRS ledo ritulio čempionate Kauno „Žalgiris“ pralaimėjo Maskvos CDSA komandai.

Skaitytėjai rašo "Darbininkui"

Trispalvė, kultūra ir principai

Iš Lietuvos atėjo žinia apie tautinę vėliavą, rastą išlikusią partizanų bunkeryje. Daug kas už meilę savai vėliavai yra atsidūręs NKVD/KGB "profesionalų" naguose. Ir išeivijoje lietuviška trispalvė vyravo lietuviškose šventėse. Daug kur ji plevėsavo šalia gyvenamojo krašto vėliavos net viešose, formaliose vietose.

Sovietinės okupacijos metais NKVD/KGB per "Tėviškės Draugiją" pavadintą savo agentūrą varė kultūrinį kylį kovos už Lietuvos laisvę užsieniuose stulpą. Gal ryškiausias tautinės vėliavos bei nepriklausomybės principo ir Maskvos persamo kultūros primato susikirtimas, apie tai žinančių tvirtinimu, tada įvyko Montrealyje, Kanadoje, kai "kultūra" laimėjo prieš nepriklausomybę. Iš okupuotos Lietuvos ten pasiųstas (ar sava-noriškai atskridęs?) lietuvis solistas pareikalavo iš scenos išnešti lietuvišką trispalvę, kaip padainavimo išeiviams sąlygą. Tikriausiai yra išlikusių to įvy-

kio liudininkų, kurie galėtų ir privalėtų aną įvykį tiksliai ap-sakyti.

Tą nešvankų įvykį iš atmin-ties prikelia pasklidusi žinia, jog tas pats solistas vėl keliaujas po Šiaurės Ameriką su koncertais ir randas kilniais tikslais besir-amstančių jo koncertų rengėjų. Yra žinoma, jog ne vienas Lie-tuvos menininkas, nenulenkęs galvos okupantui, buvo atsidū-ręs Lukiškėse ir Gulage. Taipogi žinoma, jog ne visiems pavy-ko atlaikyti okupanto spaudimą ar atsilaikyti jo vilionėms. Vie-nas tokių prisidėjo tiesiogiai prie Tautos Laisvės simbolio pa-niekinimo. Ne iš Lietuvos pasi-traukusiems spręsti anų tau-tiečių silpnybės bei stiprybės. Tačiau turime teisę stebėti, kaip jie elgiasi šiandien, vėl neprik-lausomoje Lietuvoje, nukritus KGB jungui. Nėra tekę girdėti ar skaityti, kad minėtasis tautinė vėliavą paniekinęs menininkas būtų kada pasiaiškinęs dėl ano savo žygio ir atsiprašęs tautą. Ypač politinių kalinių, tremtinių

ir partizanų - už trispalvės panie-kinimą. Nėra tekę girdėti, kad tai būtų padarę ir jo buvusių bei da-bartinių koncertų rengėjai. Tad šiandien kyla klausimas, ar mes tikrai gerbiame lietuvišką vėlia-vą ir principingai elgiamės su ja trypusiais "kultūrininkais"?

Šis reikalas šiandien iškyla

visu aštrumu dėl nepaprasto su-tapimo: tuo pat metu Šiaurės Amerikoje, su istoriška savita programa, koncertuoja ir bu-vusių Lietuvos partizanų viene-tas "Girių Aidas". Ar bereikia kokių komentarų šių dviejų kon-certų skirtumui aiškinti?

Vilius Bražėnas

Baltijos jūra prieš audrą

V. Kapočiaus nuotr.

Hakeriai

Hakerių grupė, pasivadinus "H4CKING FOR GIRL13Z" arba HFG, pakeitė New York Times tinklą ketui šeštadienio valandų. Įtariama, kad tai kerštas Times reporteriams.

Times tinklapis buvo nu-laužtas po 7:00 AM ET ir pa-keistas puslapiu, nukreiptu prieš Times reporterį John Markoff ir kitus asmenis (puslapio kopiją galima rasti hackerių tinklapyje AntiOnline, dėmesio! nuotraukos ir tekstai gali būti įžeidžian-tys ar atstumiantys). Po pakar-totinių nesėkmingų bandymų pa-naikinti kodo už puslapį, 10:20 AM ET Times darbuotojai už-darė tinklą. Online tinklapis pasirodė tik 7:40 ET, bet vis dar išliko kai kurios pasiekimo problemos.

Times leidėjas Arthur O. Sulzberger, Jr., pasipiktinęs to-kiomis hackerių veiksmomis ir keti-na padaryti viską išaiškinant ha-

kerius ir "persekiojant juos įstatymiška tvarka". Tam bus pasitelkta ir FTB. Jo-seph Valiquette, FTB agen-tas ir atstovas New Yorko ofise, patvirtino, kad ofiso kompiute-rinių nusižengimų skyrius tiria atvejį kaip nusižengimą fede-raliniam įstatymui, draudžian-čiam neautorizuotą priejimą prie kompiuterinių sistemų.

Diduma pakeistojo puslapio skirta Times reporteriui John Markoff, kuris rašė apie hake-rius. Jis taip pat parašė knygą "TakeDown", skirtą detaliam hackerio Mitnick, kuris už kom-piuterinį sukčiavimą yra nu-baustas ir nuo 1995 metų kalinamas, veiklos tyrimui. "Ar tu sapnuoji košmarus dėl to, kad padėjai įkalinti Kevin'ą?" - rašo hackeriai. - "Kad žinai, jog tavo melas ir apgaulė padėjo įgyven-dinti šį neteisėtingumą?"

Puslapyje taip pat atakuoja-ma Carolyn P. Meinel, knygos "The Happy Hacker" autorė.

MSNBC, ZDNet News

Pigios kelionės į Pabaltį 1998-99
per UNIONTOURS

VILNIUS

6 naktys/ 7 dienos

tiktai \$660 asmeniui

dvigubame kambaryje

Nuo ketvirtadienio iki trečiadienio. | kainą įeina:

FINNAIR skrydis ten ir atgal

5 naktys viešbutyje "Šarūnas"

taip pat mokesčiai ir pusryčiai kasdien.

Skambinkite UNIONTOURS

sužinoti apie kitokias keliones į Pabaltį.

Mūsų ekspertai parūpins Jums pigiausias skrydžius, prienamom kainom geriausias viešbučius ir vietines ekskursijas po Lietuvą.

212 683-9500 arba 800 451-9511

UNIONTOURS

245 Fifth Avenue
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511

e-mail: travel@uniontours.com

On the net: www.uniontours.com

KRINTA KAINOS Į

VILNIŲ

\$375 plus mokesčiai

Finnair linija

New York - Vilnius - New York

- Išvykti ketvirtadieniais, grįžti trečiadieniais
- Skrydžių pradžia - spalio 29 d.
- Paskutinė grįžimo data - kovo 31 d.
- Kaina negalioja Kalėdiniam laikotarpiui
- Bilieto nepanaudojus pinigai negrąžinami

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel. 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

E-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

PICK-UP SCHEDULE FOR NOVEMBER OF 1998

November 9	Whiting, NJ	1-2 pm
November 10	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
November 12	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
November 13	Philadelphia, PA	11-12 noon
November 14	Brooklyn, NY	12-1 pm
November 17	Putnam, CT	1-2 pm
November 24	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	1-2 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
November 26	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
November 27	Baltimore, MD	4-5 pm
November 28	Brooklyn, NY	12-1 pm

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$ 375 r.t.

One way to Vilnius \$ 320

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

RigaVen Travel Inc.

SPECIAL FOR FALL/WINTER

Round Trip from Newark

\$350 plus tax

to

VILNIUS, ST. PETERSBURG or MOSCOW

Leave: MON/TUESDAY
Return: THURSD/FRI/SUNDAY
Minimum stay: 5 days

TRAVEL TIME

25 OCT -- 13 DEC

11 JAN -- 21 MARCH

"Tickets are non-refundable"

Call

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127

Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

NOVEMBER PICK-UP SCHEDULE

Binghamton, NY	Nov. 6	9-10:30 AM
Scranton, PA	Nov. 6	12-2 PM
Frackville, PA	Nov. 6	5-6 PM
Philadelphia, PA	Nov. 7	11 AM - 6 PM
Brooklyn, NY	Nov. 7	12-4 PM
Bridgeport, CT	Nov. 8	7-8 PM
Waterbury, CT	Nov. 9	9:30-11 AM
Hartford, CT	Nov. 9	12-2 PM
Centerville, MA	Nov. 11	3-5 PM
Brockton, MA	Nov. 12	3:30-5:30 PM
Lowell, MA	Nov. 13	12-1 PM
Lawrence, MA	Nov. 13	2-3 PM
Nashua, NH	Nov. 13	4-5 PM
Worcester, MA	Nov. 14	12-3 PM

CONTAINER TO LITHUANIA NOVEMBER 17

Baltijos respublikos – prekybos vartai

Aurelija M. Balašaitienė

Š. m. spalio 6 dienos vidurdienyje prestižingo Clevelando miesto centro Tower City pastato "Ažuolo" patalpose įvyko įdomus ir turiningas amerikiečių "Baltic-American Enterprise Fund" pranešimas su vaišėmis. Į pranešimą lietuvių kvietė LR garbės konsulė Ingrida Bublienė, kuri programoje įrašyta kaip posėdžio pirmininkė. Dalyviams susėdus aplink dailiai padengtus stalus, programa buvo pradėta pristatant garbės svečius, pradedant su Ingrida Bubliene, Latvijos garbės konsulu, Norvegijos ir Tailando konsulais. Kadangi pranešimo pagrindinė tema buvo Pabaltijo respublikų vaidmuo tarptautinėje prekyboje, tai publikoje esantys pabaltiečiai buvo paprašyti atsisesti. Deja, jų būta tik vos virš dešimties asmenų, o lietuvių, iskaitant ir garbės konsulę, atrodė, buvę vos ketvertas.

Ingrida Bublienė trumpai, bet įspūdingai ir jautriai pakalbėjo apie Baltijos respublikas, o po jos pagrindinis kalbėtojas Brewster P. Campbell, Washingtono "Baltic-American Enterprise" fondo pirmininkas, ilgokai ir labai pozityviai kalbėjo apie Pabaltijo respublikas kaip

apie prekybos vartus į Skandinaviją, Suomiją, Lenkiją ir kitus rytų bei vidurio Europos kraštus, taip pat minėjo Lietuvą kaip lengvai prieinamą ir nebrangų tranzito kelią į Rusiją. Kalbėtojas ypatingai pabrėžė savitą trijų Baltijos tautų kilmę, jų nemašant su rusais, slavais ir kitomis tautybėmis. Kalbėtojas vadovauja 50 milijonų vertės fondui, kuris teikia paskolas ir garantijas Pabaltijo bankų sistemomis ir įstatymais, tapdamas tų šalių ekonomikos ekspertu.

Kitą dieną Clevelando milijoninio tiražo dienraštis "The Plain Dealer" finansų skyriuje gan plačiai aprašė pranešimą, straipsnį užvardinus "Baltijos tautos pavadintos vartais į Skandinaviją ir Rytų Europą".

Stebint LR Garbės konsulės Ingridos Bublienės veiklą, reikia pasidžiaugti, kad ji nesiriboja uždaru lietuviškos visuomenės darbais, bet stengiasi atidaryti duris į plačius horizontus, propaguojant Lietuvos vardą, ieškant pritarimo ir paramos iš įtakingų Amerikos organizacijų, ypatingai remiant Lietuvos ekonominį gyvenimą ir keliant jos prestižą.

1998 m. metinis visuotinis ŠALFASS-gos suvažiavimas

Metinis visuotinis 1998 m. ŠALFASS-gos suvažiavimas įvyks 1998 m. lapkričio 21 d., šeštadienį. Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185-th St., Cleveland, Ohio. Telefonas: 216-531-2131.

Pradžią – 11:00 val. ryto.

Pagal ŠALFASS-gos statutą, suvažiavime sprendžiamuoju balsu dalyvauja sporto klubų rinktieji atstovai, sporto klubų pirmininkai ar jų įgaliotiniai, ŠALFASS-gos rinktieji bei skirtieji pareigūnai ir ŠALFASS-gos garbės nariai.

Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio auklėjimo mokytojai, sporto veteranai, lietuviškų organizacijų bei spaudos atstovai.

Smulkios informacijos pranešamos ŠALFASS-gos sporto klubams ir ŠALFASS-gos pareigūnams. Organizacijos ar asmenys norintieji gauti smulkesnių informacijų ar pateikti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos Centro valdybos pirmininką Audrių Šileiką, 150 Colbeck St., Toronto, Ont. M6S 1V7, Canada. Tel. 416-767-6520. Faksas: 416-760-9843.

Šalia rutininių einamųjų ŠALFASS-gos kasmetinių reikalų, vienu iš svarbiausių darbotvarkės punktų bus ŠALFASS-gos organų (Centro valdybos, Revizijos komisijos ir Garbės teismo) rinkimai.

ŠALFASS-gos Centro valdyba

Los Angeles dramos teatras visada laukiamas Baltimorėje

(atkelta iš 3 psl.)

Pensininkų klubas yra viena veikliausių organizacijų Baltimorėje. Turėjome gražias literatūros popietes, kur girdėjome

neeilinius poetus ir rašytojus: Kazį Bradūną, Alexandrą Radžį, Stasę Šukytę, Jurgį Jankų, Juozą Palubinską, Vytautą Volertą, Kazį Almeną, Antaną Dundzilą. Kalbėjo ambasado-

Vytauto Vyganto netekus

(atkelta iš 3 psl.)

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Finansų Komisijos narys, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Amerikoje pirmininkas (LKMA globoja Amerikos Liet. Kultūros Archyvą – ALKA Putname) ir nenuilstantis ateitininkų paskaitininkas. Buvo didis kun. St. Ylos talkininkas, organizuojant "Dainavos kursus" Kalėdų metu, padaręs įtaką kelioms jaunimo generacijoms. Kas suskaičiuos valandas ir dienas, jo paaugutas tiems idealams, kuriuos buvo pasirinkęs!

Dr. Vygantas susilaukė daug pagarbos iš savo buvusių bendradarbių Sky-Chiefs bendrovėje: jie visi stebėjosi ir vertino Vytauto darbą ir ryžtą, objektyvumą ir darbingumą tuo metu, kai jis devynerius metus kovojo

su vėžio liga.

Vytautas Petras Vygantas palaidotas spalio 17 d. Putname, Nekalto Prasidėjimo seserų kapinėse. Į laidotuves suvažiavo daugybė jo darbo draugų. Iš Texas atskrido daug amerikiečių bendradarbių. Iš San Francisco atskrido darbininkų unijos vadovas, su kuriuo velionis Vygantas buvo turėjęs daug derybų atstovaudamas Sky-Chiefs bendrovei.

Liūdesyje paliko žmoną Mariją Ingelevičiūtę Vygantiene, dukteris Moniką ir Kristiną, brolių Mindaugą su šeima Chicagoje.

Visą šio žmogaus gyvenimą perbėgus, tenka ramintis Šv. Pauliaus žodžiais: "Tu kovojai gerą kovą. Tu išlaikėi tikėjimą. Dabar ateik atsiimti laimėjimo vainiką".

"The Economist" apie baltų savižudybės sindromą

Estai, turintys klestinčią ekonomiką ir "greitaisiais bėgiais" riedantys į Europos Sąjungą, vienu atžvilgiu tampa liūdniausiais Europos žmonėmis. Pasak Pasaulinės Sveikatos Organizacijos (PSO), jų tarpe galimybė nusižudyti yra tris kartus didesnė nei, sakykim, tarp vokiečių ar šveicarų. Ir kitų Baltijos šalių padėtis panašiai niūri. Iš tikrųjų, Lietuva vyrauja Europos savižudybių lentelėje. Eks-komunistinės tautos nusižudo dažniau nei kitos Europos tautos ir tie rodikliai dar padidėjo po komunizmo sugriovimo. Pavyzdžiui, Lietuvoje nusižudymų skaičius nuo 1989 m. pašoko 70%, Estijoje per tą patį laikotarpį - 46%. Didelės išimties, kalbant post-komunistiniais terminais, yra Kaukazo tautos – Armėnija, Gruzija ir Azerbai-

džanas, nors jų pateikti PSO duomenys šiek tiek kelia abejonių.

Pačios aiškiausios nusivylimo priežastys yra visuomeninių pokyčių greitis ir traumas, grįžianti sveikatos sistema, taip pat ir post-komunistinis fenomenas – *be-dar-bys-tė*. Visa tai veda į depresiją ir alkoholizmą. Viskas dar labiau pablogėja, kai post-komunistinių šalių daktarai ne diagnozuoja ir negydo depresijos; dauguma jų potencialių pacientų nepakelia šios socialinės stigmos, kuri, daktarų manymu, sukelianti šiuos simptomus.

Bet kodėl gi baltai turėtų būti linkę į tokią savo destruktiją? Materialiai jie jau laikosi daug geriau, nei, sakykim, kaukaziečiai. Gal visa tai dėl apniukusių žiemos dienų? Ir kiti šiauriečiai, tarkim, suomiai, taip pat kadaise buvo linkę į savižudybes. Ar gal kitos post-komunistinės šalys buvo daugiau atviros tuo klausimu ir todėl joms pavyko geriau išspręsti problemą? Grįžkim į 1990-tuosius, kai Vengrija užėmė pirmąją vietą pasaulyje savižudybių skaičiumi. Bet tie skaičiai mikliai mažėja. PSO mano, kad Vengrijos daktarai ėmė greičiau pripažinti depresijos simptomus, o valdžia tapo malonesnė tiems, kurie geria arba kurie išmetami iš darbo. Dabar PSO bando tą patirtį panaudoti baltams.

DARBININKAS -
vienas seniausių
išėivijos laikraščių
Amerikoje
(718 - 827-1351)

Rengėjai kviečia minėtą sekmdienį skirti karių, šaulių, partizanų, žuvusių per antrąjį Pasaulinį karą ir po jo, prisiminimui. Gaila, kad tie visi didvyriai net ir Lietuvoje nelabai prisimenami. Daugiau dėmesio kreipiamą į buvusius žudikus, sribus ir visus kitus į juos panašius. Lauksime Jūsų visų, broliai ir sesės lietuviai, atsilankant į pamaldas ir minėjimą.

J.M.

riai – Alfonsas Eidintas, Giedrius Apuokas ir dabartinis ambasadorius Washington Stasys Sakalauskas, JAV Lietuvių Bendruomenės prezidiumo pirmininkas pulkininkas Donatas Skučas. Buvo keliolika kartų ir Lietuvos gynybos atašė maj. Valdemaras Sarapinas, kuris apibūdindavo Lietuvos karines pajėgas. O taip pat Juozas Gailas, kuris, būdamas vienas iš pirmųjų klubo narių, visada padeda klubui - su paskaita, kalba ar patarimais. Turėjome progą pasimatyti su Dr. Vytautu Šliūpu ir jo paroda apie pavyzdinį ūkį Lietuvoje. Anykščių burmistras Saulius Nefas pasakojo klubo nariams apie galimybes įsikurti Lietuvoje, tiksliau, Anykščiuose. Mūsų solistė Janina Brasauskienė, Gintaras Dambrava ir et-

nografinis ansamblis "Jorė" praveddavo kalėdines popietes, kurias klubas surengia kiekvienais metais. Ansamblis "Jorė" yra susidaręs iš naujai atvykusių ir tikrai vertas pamatyti, jei būtų proga. Buvo ir iš Lietuvos "Simas" (Vytautas Babravičius). Jo dainos ir juokai mus linksmino iki ašarų. Turėjome ir Madų parodą iš Kauno, kelias iškylas - į Putnam, CT, ar panašiai.

Visa tai klubas galėjo atlikti dėka sumanios klubo valdybos ir talkininkų. Taigi nemažai buvo pasidaruota, ir linkime klubui ir toliau taip smarkiai veikti. Taip pat didelis ačiū klubo valdybai, kad pakvietė Los Angeles dramos teatrą, kurio mes labai laukėme. Kvietėme visus iš arti ir iš toli.

E.S.

Žymiam visuomenininkui ir
Tautos Fondo tarybos vicepirmininkui

A. + A.

PIJUI JAUNUČIUI NASVYČIUI

mirus, dukrai ALDONAI, sūnui VYTAUTUI ir visiems artimiesiems Amerikoje ir Lietuvoje reiškia gilią užuojautą.

TAUTOS FONDAS

A. + A.

JANINAI STAŠKEVIČIŪTEI

mirus, JONUI STANKŪNUI su šeima, VLADUI, VYTUI ir JONEI STAŠKAMS ir visiems artimiesiems reiškia gilią užuojautą.

I. ir V. Kirkykai
A. ir M. Marijošiai
J. ir B. Nemickai
V. ir E. Remėzai
R. ir A. Rimai
D. ir R. Sakalai

A. + A.

JANINAI STAŠKUTEI

staiga mirus, jos broliams VLADUI ir VYTAUTUI su šeima, visiems giminėms bei artimiesiems reiškia nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdimą.

Ada Balbatienė
Leokadija Balnienė
Kleofa Gaižauskienė
Janina Jarašienė
Genė Puniškienė
Prima Vaškienė
Sofija ir Stasys Vaškiai

A. + A.

VYTAUTUI PETRUI VYGANTUI,

Ph.D.,

nuostabiam katalikiško jaunimo veikėjui, mirus, gilią užuojautą reiškia žmonai MARIJAI, dukroms MONIKAI ir KRISTINAI, broliui MINDAUGUI VYGANTUI, M.D., su šeima, žmonos seseriai REGINAI KUDŽMIENEI su šeima ir kitiems artimiesiems.

Renata ir Tadas Alinskai
Nijolė Bražėnaitė Paronetto, MD
Danutė ir Antanas Bobeliai
Irena ir Juozas Dičpinigaitis, MD
Stefa Dimienė, DDS
Teresė Ivaškaitė-Landsbergienė
Gintarė Ivaškienė
Aldona Šlepetytė-Janačienė, Ph.D.
Vida ir Algis Jankauskai
Paulius Jurkus
Vytautas Maželis
Juzė ir Kostas Norvilai
Bronė ir Vytautas Pauliai

Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos Detroito 90-mečio šventės, kuri įvyko spalio 17-18 dienomis, dalyviai ir svečiai

J. Urbono nuotr.

Worcester, MA

Kariuomenės šventės minėjimas

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa lapkričio 22 d., sekmdienį, ruošia Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą.

10 val. ryto Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje bus laikomos šv. Mišios už visus žuvusius karius, šaulius ir partizanus.

Mišias užprašė šaulių kuopa.

Po to seks trumpos žuvusių pagerbimo apeigos prie paminklo. Jas atlikus visi dalyviai grįšime į parapijos salę tolimesniam minėjimui, per kurį kalbės dr. Vytautas Užgiris. Minėjimą baigsime Lietuvos himnu. Šaulės visus dalyvius pavaišins užkandėliais ir kavute.

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuošynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Dr. Juozo Kriaučiūno pagerbimas rengiamas sekmdienį, lapkričio 8 d., 2 val. popiet Putnamo seselių vienuolyne, 600 Liberty Hwy, Putnam, CT. Lietuvos gen. konsulas dr. Petras Anusas įteiks dr. J. Kriaučiūnui DLK Gedimino ordiną. Seks meninė dalis. Bus pietūs. Bilietas - 15 dol., skubiai užsisakyti pas V. Alksninį, tel. 860 429-5606. Rengia JAV LB Rytinio Connecticut apylinkės valdyba.

PAKEISTA KONCERTO DATA

Kadangi tą pačią dieną (lapkričio 11) Lincoln Centre American Symphony orkestras atliks Čiurlionio simfoninę poemą "Jūra", o programoje dalyvaus ir pianistas Petras Geniušas, tai Lietuvos generalinio konsulato ir Lietuvių Bendruomenės numatytas koncertas 80 metų Lietuvos valstybingumui atžymėti yra **nukeliamas iš lapkričio 11 d. į gruodžio 9 d.** Koncertas įvyks Šv. Petro salėje, 619 Lexington Ave. ir 54th Street, Manhattan, New York.

Koncerto programą atliks smuikininkė Audinga Aukštikalnytė, pianistas Gabrielius Alekna, vargonų specialistas Virginijus Barkauskas ir pianistė Golda Veinbergaitė-Tatz. Koncerto ir vaišių išlaidoms padengti įeinant aukojama po 30 dol.

Virginijus Barkausko vargonų rečitalis įvyks Washingtono nacionalinėje katedroje Washington, D.C., š. m. lapkričio 8 d., 5 val. popiet. Koncertą rengia katedra.

Už a. a. dr. Haliną Montvilą, jos pirmųjų mirties metinių proga, mišios buvo aukotos Apreiškimo par. bažnyčioje spalio 31 d.

Vilniaus radijas praneša, kad nuo spalio 25 d. Šiaurės Amerikai transliacijos girdimos 6120 kilohercų dažniu arba 49 metrų bangos ruože.

V. BRAŽENAS KVIEČIA "GARBĖS KNYGNEŠIUS"

Kviečiu pritariančius ir išgalinčius mano straipsnius skaitytojus būti **"Garbės knygnešiais"**, prisidedant prie Lietuvoje leidžiamos mano knygos (**"NAUJA PASAULIO SANTVARKA? - Lietuva ir pasaulis iš JAV dešinės žiūrėti"**, apie 300 psl.) greitesnio ir platesnio paskleidimo, tuo pačiu 100 dolerių (JAV) vertės knygų "krepšių" paremiant saviškius ar remtinias organizacijas Lietuvoje. Tai gali padėti atsverti kairiąją propagandą. Knygą leidžia Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių Sąjunga, dalyvaujant autoriui.

Jūsų nurodytas adresatas gaus \$100 vertės, maždaug 45 knygų, "krepšį", (priklausys nuo galutinių davinčių), **platintojo savikaina**.

Kad spėjus platinimo rėmėjus įrašyti "Garbės knygnešių" sąrašą knygoje, prašau **iki š. m. lapkričio 20 d.** atsiųsti adresu - asmens, šeimos ar organizacijos - adresą ir, jei galima, telefoną, su \$100 (JAV) čekiu mano vardu, adresu: 200 Evergreen Terrace, DeLand, FL 32724-1200, USA. (Tel. 904 740-7047).

Būsiu dėkingas už talką.

Vilius Braženas

P. S. Prie sąrašo bus pastaba: *Platinimo rėmėjai ir platintojai ne būtinai visame sutinka su autorium.*

GROŽIO NIEKADA NEBUS PER DAUG

Roko Zubovo koncertas

Ruduo, pamažu įgaudamas savo teises, nudažo medžius ir, versdamas gamtos kalendoriaus lapelius, trumpina dieną. Ilgesni vakarai ir po vasaros lengvumo ateina metas, kai vėl norisi pripildyti išvėdintą galvą naujomis žiniomis, patirti naujų išpūdžių, ir pradėti žvalgytis, kas naujo, įdomaus vyksta kultūros baruose. Chicago kultūrinė veikla jau išsibėgėję, o nenuilstantis M. K. Čiurlionio kūrybos atlikėjas, tyrinėtojas ir propaguotojas Rokas Zubovas, per vasarą paruošęs naują muzikinę programą lietuvių ir anglų kalbomis, spalio 2 d. pakvietė į Saint Xavier universiteto McGuire salę. "M. K. Čiurlionis. A Path toward Soundscapes".

M. K. Čiurlionis, Lietuva. Šie žodžiai angliškai kalbantiems yra paslaptingi, daugumai negirdėti, todėl Rokas, prieš pradėdamas kalbėti apie dailininko-kompozitoriaus kūrybą, trumpai nusako prieš šimtą metų buvusį politinį, ekonominį, kultūrinį mūsų krašto gyvenimą. Jis pasakoja apie lietuvių kalbos suvaržymą, atkreipdamas dėmesį į tai, kaip tuo metu atsirado ir stipriai ryškėjo tautos tapimo ir kilimo momentai. Paskaitai-koncertui Rokas paruošė M. K. Čiurlionio paveikslų skaidres. Pirmieji anks-tyvojo periodo paveikslai "Raigardas", "Miško ošimas", rodomi ekrane, nukelia klausytoją į taip tolimą šalį, o Rokas, sėdęs prie fortepijono, skambina variacijas lietuvių liaudies dainos "Bėkit bareliai" tema. Visa programa sudaryta lyg kylanti kompozitoriaus-dailininko kūrybos banga - nuo pirmųjų paveikslų, kūrinių fortepijonui, palaipsniui intriguojančiai veda prie vis sudėtingesnių išraiškos priemonių, estetiinių bei psichologinių principų giminytės muzikos ir tapybos darbuose.

Čiurlionis gyveno tuo metu, kai daugelis menininkų ieškojo galimybių sukurti visuotinai suprantamą meninę kalbą, kai sklindė idėjos apie menų dvasinį giminingumą. Būdamas vienišas lygiavertis išsilavinęs ir nepriklausomai kūrybingas dviejose skirtingose kūrybinėse sferose, Čiurlionis yra išskirtinis ir šimtmečio pabaigos žmogaus akimis: pažvelgęs į praeito amžiaus pabaigos kūrybinę terpe,

Rokas Zubovas

to meto įvairiausių meno krypčių ir srovių ieškojimus, nusakydamas buvusias įtakas, lygindamas ir atrinkdamas, jautriai paveiksluose atskleidžia dar kažką naujo, netikėto, net nežinomo ir neišjausto. Roko kalba aiški ir nuoširdi, ir salėje atsiranda betarpiško dialogo jausmas; pasikliaudamas savo klausytoju, jis dar ir palieka atvirą erdvę klausimams.

Koncerto programoje Rokas skambina ir žinomus, ir rečiau atliekamus kompozitoriaus kūrinius. Puikiai atliekama muzika nieša į nežinią ir mes atsiduodame muzikos tėkmei, jos poveikiui. Salėje nušvitus šviesoms nuo fortepijono pakyla atlikėjas. Po šio vakaro žodžiai "Lietuva", "Čiurlionis" jau skambės ne tik kaip muzika, bet kaip kažkas artimo ir šiek tiek pažįstamo. Susidomėję klausytojai apsupti, norėdami išreikšti savo jausmus ir dėkingumą.

Spalio 11 d. Lietuvių dailės muziejaus salėje, Pasaulio Lietuvių centre Lemonte, įvyko koncertas - susitikimas su pianistu, tarptautinių konkursų laimėtoju Roku Zubovu. Čia jis atliko naująją programą "M. K. Čiurlionis".

Kelias į gamtovaizdžius" lietuviškai bei pristatė savo naują kompaktinį diską "Čiurlionis. Ciklai fortepijonui". Kad Rokas Zubovas yra puikus pianistas, jau žinojome, o dabar pamatėme, kad jis yra ir geras paskaitininkas. Pakviestas vakarų pakrantėn, su šia programa aplankys ne tik lietuvių sambūrius, bet taip pat ją atliks Seattle, Washington, universiteto Muzikos ir menų fakultete.

M. K. Čiurlionio vardas žinomas rytų ir vakarų Europoje. Jo paveikslų parodas Japonijoje ir Vokietijoje lydėjo sėkmė. Susidomėjimas lietuvių genijum auga. Ir tik dabar, artėjant prie XXI amžiaus slenkščio, Čiurlionio - dailininko ir kompozitoriaus - kūryba, pasiekusi Naująjį Žemyną, pradeda savo kelionę per jį. Pažintis prasideda ir, tikiu, tęsis, nes Rokas Zubovas mielai aplanko norinčius pamatyti, išgirsti, susipažinti ar iš naujo atnaujinti. Jau žinau, **kad kitų metų sausio 7 d. pakviestas New Yorko Muzikos Pedagogų Asociacijos**, savo paskaitą-koncertą atliks Steinway salėje Manhattan, NY. Sėkmės Jam!

Teodora Krivickienė

Mirė Violet Zvirblis

Violet Zvirblis mirė š. m. spalio 21 d., 1 val. popiet, New York Hospital Manhattane, NY. Buvo gimusi 1933 m. vasario 7 d. Brooklyne, NY. Tėvai - Stanley Zvirblis ir Kotryna Brazauskaitė, abu gimę Lietuvoje ir labai jauni imigravę į JAV.

Violet baigė aukštesniąją Franklin K. Lane mokyklą aukščiausiais pažymiais - vidurkis - 99. Jos pavardė yra mokyklos garbės lentoje. Studijavo New York Hospital Cornell School of Nursing ir gavo BS laipsnį slaugyme (RN), vėliau ten pat įsigijo ir MS. Dirbo slauge New York Hospital. Šią profesiją pasirinko dėl to, kad nuo mažens labai norėjo padėti žmonėms, buvo geros širdies. Jausdavosi gerai, kai pavykdavo pralinksinti sunkų ligonį arba

jį bent kiek apraminti; liūdėdavo kartu su giminėmis, ligoniui mirus. Buvo paskirta vyresniąja slauge (supervisor). Darbas buvo labai įtemptas, tad po ilgesnio laiko perėjo dirbti toje pačioje ligoninėje kaip privati slaugė. Tuomet teko slaugyti įvairiausius žymius žmones, tarp jų ir Aristotelę Onassis.

Prieš 8 - 9 metus pati Violet susirgo kraujo vėžiu - leukemija. Liga sugriebė smarkiai, ilgai gulėjo ligoninėje, gavo chemoterapiją. Po pusantros metų liga sustojo. Apie šešerius metus Violet jautėsi sveika ir net pradėjo abejoti, ar ji iš viso turėjo kraujo vėžį, gal daktarai klydo.

Bet 1996 metais liga atsinaujino. Nepavyko kaulų smegenų persodinimas. Nuo 1997 m. kovo - balandžio mėn. liga sunkėjo - iki mirties.

Violet visada buvo optimistė. Stengdavosi gimines ir draugus paguosti, pati sirgdama vis dar siūlydavosi jiems padėti kaip slaugė. Savo ligą ji tarsi ignoravo, niekam nesiskundė likimu.

Pašarvota buvo spalio 23 d. Kearns laidojimo koplyčioje, Myrtle Ave. ir 115 St., Richmond Hill. Apie 3 val. popiet į šermenis atsilankė visos būrys 110 Maspetho kuopos Lietuvos vyčių, vadovaujama Br. Rutkūno, nes

Violet apie 20 metų priklausė šiai kuopai. Maldas ir Lietuvos vyčių krikščioniškas šermentų apeigas atliko Viešpaties Atsimainymo par. naujasis vikaras kun. Vytautas Volertas. Vakare į atsisveikinimą irgi suėjo daug draugų ir pažįstamų. Laidotuvės vyko iš Viešpaties Atsimainymo par. bažnyčios Maspeth. Mišias lietuviškai aukėjo kun. V. Volertas. Savo pamoksle jis liūdėdavo gimines ir draugus guodė Evangelijos žodžiais: "Kas tiki mane, nors ir numirtų, bus gyvas".

Vargonavo ir giedojo muz. V. Barkauskas. Mišioms patarnavo vyčių 110 kuopos narė Elena Matulionis.

Palaidota Šv. Jono kapinių (Middle Village, NY) mauzoliejaus kriptoje šalia savo anksčiau mirusio tėvo ir pernai mirusios motinos. Palaidotuviniai pietūs buvo Niederstein restorane.

Nuliūdime liko keturi pusbroliai ir pusseserės: Albina Žumbakienė ir Andrius Dičmonas New Yorke; Albina Murrah ir Alex Kaskus Mays Landing, NJ, ir jų šeimos. Liko artimas draugas ir ligoje nuoširdus globėjas Edvardas Sirgėdas.

Ilsėkis ramybėje, mieloji Violet, tiek daug kantriai kentėjusi žemėje!

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Ieškau moters, kuri norėtų dalintis butu su kita moterim. Gyvenu St. Petersburg, FL, netoli jūros ir apsipirkimo centro. Skambinkite (813) 360-9583. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/ maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų**, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokeskis \$6.00 ir val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštu nuo 1998.06.01 jo siuntimo kaina pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliotiniams JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Kun. Vytas Memėnas, Frankfort, IL - 100 dol.

Stasys ir Angelė Račys, Milton, MA - 50 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose **lapkričio 7 d.**, šeštadienį, nuo 12 iki 4 val. popiet. Žiūr. skelbimą 6-tame puslapyje.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis pagal susitarimą paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **lapkričio 14 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - **tel. (914) 258-5133.**

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.